

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Specializace v pedagogice

Sociální pedagogika

Téma práce

EVALVACE LETNÍCH DĚTSKÝCH TÁBORŮ

Evaluation of children summer camps

Praha

2010

Vypracovala

Marie Fryšová, DiS

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Haně Dvořáčkové, za vedení a pomoc při zpracování této práce.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Evalvace letních dětských táborů napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Praze dne 17. června 2010

Anotace v jazyce českém

Práce se zabývá tematikou letních dětských táborů. V první části jsou popsány nejdůležitější instituce, které pořádají dětské tábory v České republice. Dále jsou zde popsány znaky kvalitního dětského tábora a jeho základní typy. V druhé části se zabývám výzkumným šetřením, které se zaměřuje na informovanost rodičů před započítím a v průběhu tábora. Při výzkumu byl použit dotazník a telefonické dotazování. Cílem mé práce je vytvořit příručku pro rodiče, která poskytuje důležité informace při výběru dětského tábora.

Annotatation

Doplním!

Použité zkratky

LDT = letní dětský tábor

KČT = Klub českých turistů

ATOM (A – TOM) = Asociace turistických oddílů mládeže

YMCA = Křesťanské sdružení mladých lidí (Young Men's Christian Association)

ČTU = Česká tábornická unie

Klíčová slova v češtině

Letní dětský tábor, dům dětí a mládeže, komunikace s rodiči, pořadatel, dotazník, telefonické dotazování, informační schůzka, úrazové pojištění.

Keywords

Children summer camp, House for Children and Youth, communication with parents, organizer, questionnaire, telephone interview, informative meeting, accident insurance

OBSAH

1	Úvod.....	7
2	Dětský tábor	10
3	Historie a vývoj dětských táborů.....	11
4	Významné organizace zajišťující táborové pobyty	12
4.1	Junák - český skaut.....	12
4.2	Pionýr	13
4.3	Liga lesní moudrosti.....	13
4.4	Tramping	14
4.5	Klub českých turistů (KČT).....	14
4.6	Asociace turistických oddílů - ATOM.....	14
4.7	YMCA.....	15
4.8	Československý tělovýchovný svaz - Sokol	16
4.9	Táborská škola	16
4.10	ČTU.....	16
4.11	Prázdninová škola Lipnice	18
4.12	Sdružení Brontosaurus	19
5	Táboření	20
5.1	Stálé tábory.....	20
5.1.1	Tábory školní	20
5.1.2	Denní tábory - příměstské	20
5.1.3	Speciálně zaměřené tábory.....	20
5.2	Typy táborů dle programů.....	21
6	Aktivity v přírodě.....	23
6.1	Moderní koncepty aktivit v přírodě dle Neumana	23
6.2	Nejužívanější nové směry aktivit	25
6.3	Aktivity vyplňující dětské tábory.....	28
7	Kvalitní dětský tábor	30
7.1	Pořadatel.....	30
7.2	Provozovatel.....	31

7.3	Personální zázemí.....	31
7.3.1	Hlavní vedoucí	32
7.3.2	Oddílový vedoucí	33
7.3.3	Praktikant	33
7.3.4	Hospodář	34
7.3.5	Kuchař	34
7.3.6	Zdravotník	34
7.4	Program	34
7.4.1	Zásady pro tvorbu programů	34
7.4.2	Specifické požadavky kladené na program	36
7.5	Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví	36
7.6	Informace pro rodiče a děti	39
7.7	Vhodné prostory	39
7.8	Odborná pracoviště ministerstev a komunálních správ	41
7.9	Občanská sdružení dětí a mládeže	41
7.10	Ekologické organizace a aktivity	42
7.11	Nadace, fondy, programy	42
7.12	Organizace v působnosti Českého svazu tělesné výchovy	42
8	Výzkum	45
8.1	Cíle výzkumu	46
8.2	Hypotézy	46
8.3	Výzkumný vzorek	46
8.4	Metody výzkumu	47
8.5	Vyhodnocení dotazníku	47
9	Vyhodnocení hypotéz.....	57
10	Legislativa	59
10.1	Zákony.....	59
10.2	Vyhlášky	60
10.3	Další	60
11	Závěr	61

12	Literatura.....	62
13	Přílohy.....	65

1 Úvod

Letní prázdniny jsou pro děti radostí, ale pro rodiče se stávají starostí. Co s ratolestmi, které mají dva měsíce volna, když oni musí do zaměstnání. V současné době existuje méně možností jak v době školního volna zajistit péči o děti než tomu bylo před deseti či patnácti lety. Dnešní společnost je plná trendů, které ať již chceme či ne, musíme akceptovat a především se jim podřizovat. Rodiče tráví více času v zaměstnání, prarodiče odcházejí do důchodu později a nemohou se tedy o děti postarat. Vztahy ve společnosti se stále zhoršují, lidé necítí potřebu si pomáhat a stávají se stále bezohlednějšími, tak je to i s mladými. Zvláště ve městě nelze počítat s tím, že by starší děti byli schopny a ochotny postarat o susedovo dítě, když jsou rodiče v práci. Dalším negativem je náročnost samotných dětí, které touží po dobrodružství a netradičních aktivitách, nebo naopak jsou schopny zůstat několik hodin tam, kde je necháte, pokud mají k dispozici počítač, či televizi s oblíbeným programem.

Nelze současnou dobu charakterizovat pouze negativy, existuje velké množství zájmových a volnočasových aktivit, které rodičům situaci o letních prázdninách usnadňují a nabízejí jim velké množství alternativ. Nejznámější jsou samozřejmě již tradiční spolky, jakými je například Junák, Atom či Klub českých turistů. Klasikou jsou letní tábory a podobné prázdninové pobyty pořádané zájmovými kroužky a dalšími státními či nestátními organizacemi. Poměrně nové jsou příměstské tábory, které pořádají, především domy dětí a mládeže. Další možností jsou různé kluby či přírodovědné stanice, kde mohou děti trávit čas i o letních prázdninách. Všechny tyto alternativy jsou založené na práci jiných lidí, kteří tráví čas s dětmi místo jejich rodičů mimo jejich domov. A tady dochází velmi často k problémům, televizní a novinové zprávy nabádají rodiče k opatrnosti a bombardují je informacemi o zvrhlých vedoucích či alarmujících podmínkách, ve kterých se děti pohybují. Tato hlediska se stala hlavním důvodem pro výběr tématu mé bakalářské práce.

Ze své vlastní zkušenosti z pozice praktikanta a později i „vedoucího“ na příměstském táboře jsem získala velké množství informací a poznala osoby, kteří v této oblasti pracují a na vlastní kůži se přesvědčila, že pokud rodiče dbají na výběr dětského tábora, je prakticky

zaručené, že o dítě bude dobře postaráno a domů se vrátí zdravé a spokojené. V praktické části se zaměřuji na základní informace o největších a nejznámějších českých organizací, které se zabývají volným časem a prací s dětmi hlavně v době letních prázdnin a dalšího školního volna. Dále se zaměřuji na nové a moderní postupy využívané v práci s dětmi. Tyto informace jsem čerpala ze své absolventské práce Táborová činnost jako forma zájmového vzdělávání. V druhé polovině své praktické části se zabývám, základními kritérii pro výběr kvalitního dětského tábora. Počínaje pořadatelem a provozovatelem přes další personál k hygienickým pravidlům. V závěru je hlavním tématem program, který se může zdát jako zbytečnost, ale pro úspěch tábora je nezbytný.

Praktická část je zaměřena na výzkum názorů rodičů. Zde se pokouším popsat nejdůležitější kritéria výběru dětského tábora z pohledů rodičů, ale také zjistit jak velkou pozornost rodiče výběru tábora věnují, zda jsou ochotni např. absolvovat seznamovací schůzku s vedoucími či jim stačí informace z propagačního letáku. Výzkum jsem prováděla na základě některých závěrů, které vyšly z mé absolventské práce a považovala jsem za nezbytné je dále rozpracovat. Jedná se především o názor rodičů na význam tábora a s ním souvisejících záležitostí jako je komunikace s dítětem v průběhu pobytu.

Dětské tábory dnes už nejsou pouze součástí léta, proto je nezbytné, se tomuto tématu věnovat. Rodiče by měli zbystřit svou pozornost nejen při výběru dětského tábora, ale také po návratu dítěte domů. Udělat si čas na jeho vyprávění a přesvědčit se o tom, zda byl výběr správný a dítě si přivezlo nejen zážitky, ale také nové schopnosti a dovednosti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 Dětský tábor

Je to místo, kde v mnoha zemích tráví spousta dětí letní prázdniny, avšak u nás jsou rozšířeny mnohem masivněji, než jinde. Tábory dle zákona č. 471/2005 Sb. O ochraně veřejného zdraví spadají pod zotavovací akce.

Zotavovací akce:

Jsou organizované pobyty 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než pět dnů, jejichž účelem je posílit jejich zdraví a zvýšit jejich tělesnou zdatnost.

Děti a mládež, která se táborů účastní („táborníci“) se během pobytu zúčastní mnoha různých aktivit, které by jinak mnohdy během školního roku nezažily. Tradiční obrázek dětského tábora je louka nebo paseka uprostřed lesa, kde děti hrají přes den hry či chodí na výlety po okolí a večer si zpívají při kytáře u táboráku. Děti na táboře by neměly čas jen „trávit“. Tábor by pro ně měl vždy být přínosem, rozvíjet jejich vědomosti i praktické dovednosti a v neposlední řadě schopnost začlenit se mezi ostatní a komunikovat s nimi. Měl by tak pomáhat dětem v pochopení základních občanských a životních hodnot. Program táborů je koncipován tak, aby děti vždy obohatil o nové poznatky a dovednosti z různých oblastí života. Táborníci jsou zde vedeni k samostatnosti a zodpovědnosti.

Význam dětských táborů

- Děti se bez rodičů naučí mnohé věci řešit samy s pomocí vedoucích a instruktorů, což jim vždy pomáhá ve škole i později v životě.
- Dovedou se lépe prosadit a získají odvahu hovořit o svých pocitech a potížích. Rodiče pak často zjišťují, že jejich děti mají schopnosti, které dosud sami nerozpoznali.
- Formou jednoduchých prací pro zajištění chodu tábora děti získávají užitečné dovednosti. Poznávají význam práce pro sebe i pro ostatní.
- Různé doplňkové aktivity umožňují dětem prožít čas na táboře také podle vlastních představ.
- Množství netradičních činností přináší nové zážitky a vzbuzuje zájem i o dosud nepoznané.

3 Historie a vývoj dětských táborů

Pobyt v přírodě - outdoor life má vazbu k tradičnímu sokolskému názvu, nyní chápeme tento pojem spíše ve vztahu k táboření - camping, stále se užívá jako volný, nezávazný termín pro nejrůznější aktivity v přírodě. Vždy zde převažovaly snahy přiblížit se přírodě či zněmit chod všedního života a obohatit ho o poznávání přírody a společné chvíle strávené s přáteli a kamarády. V českých zemích sehrál velkou roli tramping, později skauting, woodcraft a YMCA. Mnohdy bylo táboření spojováno jen s mládeží. V posledních letech se však nabídka i zájem rozšířily na všechny věkové skupiny.

První tábor uspořádal Frederick W. Gunn v USA, aby uspokojil touhu svých žáků žít v polních podmínkách jako vojáci. Tyto tábory byly později opakovány a daly základ organizovanému táboření a campingu.

O další rozvoj se zasloužily dětské organizace, hlavně skautské. První skautské tábory se konaly už v roce založení organizace ve světě tj. v roce 1907.

4 Významné organizace zajišťující táborové pobyty

4.1 Junák - český skaut

Skauting¹ vznikl na přelomu 19. a 20. století ve Velké Británii. Zakladatelem byl R. S. Baden- Powel. V současné době působí ve 214 státech a teritoriích a má přes 39 milionů členů. V severní Americe ve stejné době vzniklo podobné hnutí Woodcraft. Slovo pochází z angličtiny a ve volném překladu znamená „zálesáckou dovednost“. Ačkoliv v angličtině je pod woodcraftem zahrnována i jakákoliv umělecká práce se dřevem, v češtině má toto slovo pouze jediný specifický význam - je označením pro vlastní ideovou podstatu hnutí, které inicioval ilustrátor a spisovatel Ernest Thompson Seton. Obě hnutí rozvíjela vztah mládeže k přírodě, její smysl pro romantiku, sport a hry. Tyto činnosti mají sloužit především k osvětlení těla a ducha. Cílem není honba za rekordy. Společné táboření uzavřené skupiny osob, spojené s pobytem ve volné přírodě je podle obou ideálním prostředím pro výchovu v duchu Lesní moudrosti, socializaci jedince a rozvoj jeho znalostí a zkušeností. Kouzlo táborového ohně - zvyšuje pocit sounáležitosti a pospolitosti. Vychovávají k praktickým dovednostem, družnosti, ale i k myšlence sebekázně, služby a čestnosti. Tyto směry se u nás začaly projevovat, právě díky sdužení Junák, kterému dali základ.

Junák je svaz skautů a skautek ČR, je to dobrovolné, nezávislé a nepolitické sdružení ve smyslu zákona 83/90 Sb. sdružující své členy a členky bez rozdílu národnosti, náboženského vyznání, politického přesvědčení, rasy nebo jiných rozdílů. U nás toto hnutí před první světovou válkou založil Antonín Svojsík (1887-1938). Junák prošel složitým vývojem, přerušovaným častými zásadními společenskými změnami, kdy musel svoji činnost ukončit. Posláním Junáka je podporovat rozvoj osobnosti dětí a mládeže, jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností, aby byli po celý svůj život připraveni plnit povinnosti, k sobě samým, bližním, vlasti, přírodě a celému lidskému společenství. Junák touží vychovávat zdatné, všestranně rozvinuté a vnímavé lidi s úctou k tradičním hodnotám a mravním zásadám. Základní strukturou je družina, malá vrstevnická skupina o 5-10 členech vedená dospívajícím rádcem. V oblasti svého působení Junák rozvíjí také rozsáhlou publikační činnost.

¹ Průcha J., Pedagogický slovník., Praha: Portál., 2003 (str. 214)

4.2 Pionýr

Druhým největším sdružením dětí a mládeže je Pionýr, jehož jméno vyjadřuje průkopnictví a novátorství. Pionýrská organizace ČSM (České sdružení mládeže) vznikla po druhé světové válce podle vzoru tehdejší organizace sovětských dětí a navazovala na předválečné levicové dětské organizace. Mezi její hlavní rysy patřila masovost a jednotnost, jež byly v průběhu vývoje (zejména v 60. letech) podrobovány kritické analýze s cílem přiblížit organizaci potřebám a zájmům dětí. Současný pionýr vznikl po zániku jednotné organizace dětí a mládeže počátkem roku 1990 a navázal na svoje tradice 60. let.

Pionýr¹ je demokratické, dobrovolné, samostatné a nezávislé sdružení dětí, mládeže a dospělých. Zabývá se osvětovou, výchovnou, vzdělávací, charitativní činností, obhajobou a uspokojováním zájmů a oprávněných potřeb dětí a členů sdružení. Podporuje tvorbu a naplňování zejména sociálních, kulturních a sportovních programů především s ohledem na ochranu práv dětí a rozvíjení jejich zájmové činnosti.

Pionýrské hnutí má dlouholetou tradici u nás i v zahraničí. Svoji aktivní činností a prací přispívá k výchově všestranně rozvinutého člověka a nezanedbatelně se podílí i na prevenci kriminality. Působí v celé republice, oddíly a kluby naleznete na více než devíti stech místech. Nabízí aktivní činnost dívkám i chlapcům – členům. Mnoho aktivit je i zcela otevřených. Vše zajišťují tisíce dobrovolníků, vedoucích, jejichž způsobilost k této činnosti Pionýr rovněž zabezpečuje soustavným vzděláváním. V Pionýru spolu žijí ve shodě kolektivy různého zaměření a uspořádání - tábornické, přírodovědné, sportovní či turistické oddíly. Jejich členové rozhodují o tom, zda se chtějí zabývat převážně jen jedním druhem činnosti, nebo zda společný život naplní různorodými aktivitami.

4.3 Liga lesní moudrosti

Liga lesní moudrosti je woodcrafterskou organizací, jejíž tradice sahá v českých zemích až do roku 1914, kdy vznikla pod vlivem M. Seiferta

Během let však byla její kontinuita několikrát direktivně přerušena a tak historie současné LLM začíná v podstatě oficiálně až obnovujícím sněmem, který se konal v červnu 1990 nedaleko Skleného nad Oslavou.

¹ Hofbauer B., Děti, mládež a volný čas, Praha: Portál., 2000 str. 107

V bouřlivém roce 1990 však vznikly i jiné organizace, které se ve své ideové náplni hlásily k woodcraftu, nicméně určitou míru legitimacy současné LLM dalo členství řady bývalých členů původní před- a poválečné organizace. V současnosti má LLM kolem 1000 členů.

4.4 Tramping

Tramping - vznikl v období kolem roku 1918. Jedním z hnutí, které ovlivnilo kulturu čs. Trampingu, byl Woodcraft. Jako první vznikla osada „Ztracená naděje“ (Ztracenka) v Prokopském údolí u Prahy. Hlavní myšlenkou je protest mladých lidí proti měšťáckému způsobu života.

4.5 Klub českých turistů (KČT)

Vznikl v roce 1918 jako Klub československých turistů. Po druhé světové válce prošlo organizační uspořádání a řízení několika etapami sjednocené tělovýchovy až do dubna 1990, kdy došlo k obnovení činnosti KČT. Po organizační stránce zavedl KČT dřívější systém oblastí. Ty se tvoří na základě příbuznosti jednotlivých turistických teritorií, která musí být totožná s územně správním členěním státu. Dosud bylo vytvořeno 30 oblastí. Podle druhů turistiky byly vytvořeny jednotlivé sekce: pěší turistika, vysokohorská turistika, speleoturistika (prozkoumávání jeskyní), vodní turistika, lyžařská turistika, cykloturistika, mototuristika, turistika mládeže, sekce značení.

KČT se snaží přispět k rozvoji turistického hnutí hlavně v těchto směrech:

- budování sítě značených cest
- vydávání turistických map a průvodců
- vydávání klubového časopisu Turista
- budování sítě turistických map a ubytoven po celém území ČR
- vytváření výhodných podmínek pro turistickou činnost členů KČT pomocí různých slev

4.6 Asociace turistických oddílů - ATOM

Asociace turistických oddílů mládeže ČR (A-TOM) je občanské sdružení dětí a mládeže s celorepublikovou působností zaměřené především na turistiku a tábornictví.

Vznik turistických oddílů se datuje od roku 1968, kdy se uvnitř Klubu českých turistů vyčlenila skupina dospělých, kteří se začali věnovat aktivitám s dětmi a mládeží. V dalších

letech byla jejich činnost tolerována, v současnosti je asociace samostatnou organizací, i když nadále úzce spolupracuje s Klubem českých turistů.

Asociace TOM rozvíjí svoji činnost v oblasti turistiky, táborectví, sportovních, kulturních, sociálních i charitativních aktivit. Pracuje se svými členy (Tomíky) v oddílech po celý rok. Těch je přes deset tisíc a scházejí se na oddílových schůzkách, podnikají řadu tuzemských i zahraničních výprav, v létě pořádají tábory, lezou po horách, sjíždějí řeky, organizují akce pro veřejnost. V jednotlivých oddílech je značná svoboda ve výběru výchovných přístupů a tvorbě programů, nejsou svázány jednotlivými pravidly organizace jako např. Pionýr nebo skauti. Asociace TOM preferuje ve svých cílech hodnoty jako je vlastenectví, úcta k druhým, kamarádství, spolehlivost, čestnost, úcta k demokratickým tradicím státu. Hlásí se k dodržování Listiny práv a svobod a Úmluvy o právech dítěte.

Cílem v oddílech je nabízení alternativního využívání volného času dětí a mládeže, omezování vlivu televize, výherních automatů, počítačových her a internetu na děti a mládež.

Asociace TOM spolupracuje s celou řadou institucí pro děti a mládež v České republice i v zahraničí.

4.7 YMCA

Mezi nejstarší a nejrozšířenější sdružení dětí a mládeže tohoto zaměření v současnosti patří výše zmíněná YMCA (Zouny Men's Christian Association) - je křesťanské sdružení mladých lidí, které je otevřené všem lidem bez rozdílu pohlaví, rasy, národnosti a politického či náboženského přesvědčení. YMCA nabízí velkou řadu aktivit volného času dětí, mladých lidí, ale i ostatní populaci. Činnost je zaměřena na harmonický rozvoj celé lidské osobnosti - těla, ducha a duše.

YMCA vznikla v roce 1844 jako prostředek křesťanské pomoci mladým lidem v rychle se industrializujících a odlidšťujících městech Anglie. U nás působí od roku 1920 a stejně tak její obdoba pro děvčata YWCA. Od založení do současné doby YMCA musela několikrát svoji činnost ukončit. (nástup fašismu, únor 1948). V roce 1992 byla opět znovu založena na ustavujícím valném shromáždění. Dnes je YMCA nejstarší, a se svými 40 miliony členy ve 124 zemích, největší celosvětovou mládežnickou organizací na světě. Jedním z výchovných prostředků jsou letní tábory v přírodě. Nejdůležitějším je Camphilia, mezinárodní tábor YMCA pro děti a mládež.

4.8 Československý tělovýchovný svaz - Sokol

Vznikl již v roce 1862, během válek prošel složitým vývojem stejně jako jiné volnočasové organizace a znovu byl obnoven v roce 1946. Těžištěm působení, je rozvoj sportovních zájmů, jež se u nadaných a motivovaných členů často přetvářelo ve sportování výkonnostní. Umožňuje dětem a mládeži rozvíjet zájem o sporty, nabízí účast na letních a zimních táborech a v tomto procesu se také snaží získávat a vychovávat příští vedoucí.

4.9 Tábornická škola

Na počátku 60. let vstupují do platnosti Zásady pro zřizování a činnost tábornických škol a v roce 1964 byla uspořádána první Tábornická škola na Sluneční pasece u Pelhřimova.

Podle tohoto materiálu je posláním tábornických škol rozvíjet přirozené touhy mladých lidí o romantický pobyt v přírodě a to formou pěších, vodáckých, lyžařských i cyklistických výletů a putovních táborů. Využitím sportovních prvků z lukostřelby, juda, plavání, orientačních závodů, přespolních běhů, míčových her a dalších sportů. Program TŠ je vyplněn teoretickým i praktickým osvojením si znalostí a dovedností z mnoha oborů, které jsou ve vztahu k přírodě a tábornické filosofii: orientace v terénu, topografie a práce s mapou a buzolou, pohyb v nebezpečném terénu, základy horolezectví, práce s provazem, tábornickým náčiním a náradím, poznávání přírody, lesa, rostlin, základy ekologie, zdravotvěda, něco z historie ČTU a trampingu, přežití a bivak v lese, základní znalosti o potápění a fotografování, základy sebeobrany, tábornická astronomie a meteorologie, stavba týpí a jiných lehkých obydlí, některé speciální druhy přípravy stravy (Setonův hrnec) a mnohé jiné tábornické dovednosti, jako je lasování, ovládání biče, hod bumerangem, nožem atd. Mají pěstovat lásku jejich členů k přírodě a k její ochraně naučit je v ní pohybovat. Táborníci mají mezi sebou vytvářet dobré a kamarádské vztahy, být čestní, skromní, mít zdravé sebevědomí k otevřenému a přímému jednání.

4.10 ČTU

Česká tábornická unie (ČTU) je organizací volně sdružující na základě společného zájmu děti, mládež a dospělé v tábornických klubech a trampských osadách. Vytváří rovněž podmínky pro rozvíjení zájmů jednotlivců - samotářů. ČTU vychází z myšlenek lesní moudrosti. Navazuje na tradice České tábornické unie z let 1968-1970 a tradice historického trampského hnutí

Vývoj ČTU

30. března 1968 - v Praze se schází rozšířený ústřední štáb tábornictví, který rozhodl o prvním sněmu. ČTU vyhlášena na plénu ČSM, kdy se její budoucí představitelé distancovali od činnosti ČSM.

29. června 1968 - je na prvním sněmu ustanovena ČTU. Okamžitě následují první ústřední tábornické školy na Slunečné pasece, podobná činnost se rozvíjí i v oblastech.

18. - 19. srpna 1968 - se uskutečnilo celostátní setkání táborníků 18. listopadu 1968 je ČTU registrována Ministerstvem vnitra.

19. - 20. prosince 1968

se ČTU stává zakládajícím členem Sdružení organizací dětí a mládeže.

8. února 1969

je do ČTU přijata Liga lesní moudrosti.

v roce 1970

je ČTU nucena ukončit svoji činnost.

27. ledna 1990

je ČTU obnovena na Valné hromadě v Molákově sále ÚKDŽ v Praze

ČTU mimo pravidelnou činnost v tábornických klubech a tramských osadách pořádá například tyto akce:

- Tábornické školy oblastní i ústřední (letní a zimní), speciální tábornické školy vodácké, jezdecké, horolezecké, potápěčské, lyžařské, ochrany přírody apod.

- Hudební soutěže a přehlídky, zejména festivaly Tramská Porta, Brána

- Sportovní utkání a turnaje, setkání dětských oddílů, potlachy, setkání v lesích, kulturní večery, výstavky atd.

- Zahraniční expedice, zájezdy a výměnné pobyty atd.

Přibližně dvě třetiny členské základny ČTU tvoří děti v dětských tábornických klubech, osadách a oddílech. Hlavní náplní činnosti ČTU je tak práce s dětmi a mládeží. Po celý rok je můžeme potkat především v přírodě na výpravách za dobrodružstvím, poznáním a romantikou v partě dobrých kamarádů. Zde získávají znalosti a dovednosti potřebné pro pobyt v přírodě a

její ochranu, ale také - a to především - nové kamarády. Každý týden ožívají desítky kluboven při společných setkáních s hrami, procvičování tábornické praxe. Oddílový či klubový rok je završen o letních prázdninách na stálých i putovních táborech.

4.11 Prázdninová škola Lipnice

Její specifikem je cílené zaměření své činnosti na období mladší dospělosti (adolescence a pozdní adolescence) a využívání specifické metody - zážitkové pedagogiky. Vzniku PŠL v roce 1977 předcházelo dlouhé období vývoje, jehož kořeny bychom našli ještě hluboko před rokem 1964.

Do turistiky byl zaveden pojem "tábornická škola" a pro činnost pojem "tábornictví", který Vlastimil Snopek zpracoval. Objevily se zde osvědčené zálesácké a sportovní prvky dřívějších organizací Lesní moudrosti, Junáka, historického trampského hnutí. V letech 1964-1970 dochází k prudkému rozvoji tábornictví. V rámci tábornických škol se kromě kombinace osvědčených prvků Junáka, Lesní moudrosti a trampingu začínají hledat a objevovat nové, moderní formy rekreačního pobytu v přírodě.

Letní škola¹ - Specifický kurz pro zájemce (z domova či ze zahraničí), který probíhá v letních měsících. Je určen zpravidla vysokoškolákům, nebo mladým odborníkům, kteří se chtějí zdokonalit v oblasti svého zájmu (cizí jazyk, historie, novinky v dané profesi apod.) Zahnuje přednášky, semináře, praktická cvičení, exkurze. Obvykle je doplněn kulturními, společenskými či sportovními akcemi.

Počátkem 70. let se daří skupině instruktorů pobytu v přírodě přesvědčit vedení ČÚV SSM a to nechává prostor k pořádání takovýchto experimentálních projektů. Tím je dán prostor pro nejrůznější experimenty. V těchto tzv. moderních formách pobytu v přírodě se klade důraz na takové uspořádání programu akcí, v kterých by byly rovnoměrně zastoupeny tělovýchovné a kulturní činnosti. Od roku 1970 vzniká ve středisku ÚV SSM (vybudovaném v Lomu na Hřebenech v letech 1968-1970) v Lipnici nad Sázavou i v jiných částech republiky řada akcí a projektů se snahou rozvinout ony moderní formy pobytu v přírodě. Prvním z nich je projekt Pokus pro dvacet (1970). Otevírá provoz nově vybudovaného experimentálního střediska na

¹ Průcha J., Pedagogický slovník, Praha: Portál, 2003 str. 114

Lipnici a je první akcí pro mladé lidi ve věku od 16 do 24 let, při nichž je uplatněn velmi intenzivní rekreační režim kombinující činnosti pohybové s činnostmi zprostředkovávajícími kulturní hodnoty. Přelomem v tomto vývoji pobytu a výchovy v přírodě u nás je rok 1977, kdy 4.-6. března ve Žďáru nad Sázavou je pořádán celostátní seminář, jehož tématem je "rozvoj moderních forem pobytu v přírodě a turistiky". Seminář potvrzuje účinnost a oprávněnost výsledků experimentálních akcí a přijímá návrh na zřízení Prázdninové školy. Jejím hlavním cílem je předávání a rozvoj nových forem rekreace, pobytu a výchovy v přírodě členům SSM (školící, metodické a experimentální centrum).

4.12 Sdružení Brontosaurus

Toto sdružení bylo založeno v roce 1974 a přičinilo se o rozvoj ekologické výchovy u nás.

5 Táboření

Táboření je široký pojem, který zahrnuje individuální táboření, tábory putovní, spojené s různými druhy turistiky a stálé tábory,

5.1 Stálé tábory

5.1.1 Tábory školní

Školy je využívají ke konci školního roku a o prázdninách. Mnoho škol ve vyspělých zemích je začleňuje táboření do svého programu. Proto se např. v USA pro učitele tělesné výchovy nabízejí různé kurzy s tábornickou tematikou.

5.1.2 Denní tábory - příměstské

Organizují se při velkých aglomeracích především pro školní děti, o které se rodiče během podzimních, zimních, jarních či pololetních prázdninách, nebo jiných volných dnech nemohou starat díky pracovní vyčerpání. Často jsou takové tábory sponzorovány organizacemi, rozvíjejícími život v přírodě. Tyto tábory pořádají především domy dětí a mládeže ve větších městech (Karlínské Spektrum Praha), ale také různá sdružení či soukromé organizace. Programem těchto táborů jsou výlety do okolní přírody, či na zajímavá nedaleká místa. Vedoucí si převezmou děti v ranních či dopoledních hodinách a rodiče si je odpoledne po programu opět vyzvedávají. Tyto tábory jsou také vhodné jako předetapa před opravdovými tábory, zde se naučí seznamovat a komunikovat s ostatními mimo školní podmínky a mnohdy se stává, že se poté setkávají se stejnými vedoucími a integrace na táboře je proto snazší.

5.1.3 Speciálně zaměřené tábory

Jejich počet ve vyspělých zemích stále narůstá a lze vysledovat i jejich rozvětvenou strukturu, v níž nalezneme programy rozvíjející znalosti pro pobyt v přírodě, programy zaměřené na jeden druh sportu nebo se táborový program spojuje s výukou jazyků či rozvojem technických, případně uměleckých účastníků. Existují tábory pro osoby trpící určitou chorobou, určitým druhem tělesného nebo duševního postižení, a také tábory pro starší osoby.

U nás jsou tradiční a rozšířené dočasné stanové tábory různých mládežnických organizací. V českých zemích lze najít ještě dnes řadu chatových osad s dlouholetou tradicí i vlastním

programem. Do tradičních tábornických zvyklostí vstupují ve všech zeních stále více nové moderní prvky a techniky přebírané z oblasti výchovy v přírodě, ekologické výchovy i z dobrodružných programů. Do této skupiny bych zařadila také pobyty v zahraničí

Tyto pobyty jsou tvořeny nejvíce ve dvou směrech. Jako první bych zmínila pobyty léčebné, které jsou pořádány jako organizované tábory k moři pro, jedince, jejichž zdravotní stav pozitivně ovlivňuje přímořské klima a slaná voda. Jsou zaměřené hlavně na zlepšení zdravotního stavu alergiků, astmatiků, či osob s atopickým ekzémem. Asi nejznámější organizací, která tyto pobyty pro české děti zajišťuje, je Mořský koník. Jako druhý směr bych ráda zmínila různé výměnné vzdělávací či integrační pobyty. Zařízení volného času dětí a mládeže různých evropských regionů podporují evropskou integraci. Přispívají k poznávání zemí a regionu Evropy a utváření vědomí příslušnosti k našemu kontinentu. Další stránkou tohoto působení je mezinárodní spolupráce dobrovolných i profesionálních pracovníků zařízení volného času, kteří se svými kolegy setkávají při seminářích, konferencích nebo stážích a zkušenosti si vyměňují prostřednictvím odborného tisku, publikací a internetu. Tuto spolupráci zajišťuje Evropská asociace zařízení volného času dětí a mládeže (EAICY), sdružující zařízení a organizace volného času mladé generace 17 zemí západní, střední a východní Evropy. Za podpory Rady Evropy iniciuje a umožňuje účast na společných mezinárodních aktivitách dětí, mládeže, dobrovolných a profesionálních pracovníků volného času.

5.2 Typy táborů dle programů

Putovní

Postupně se přesouvají z místa na místo, obtížnost a délka těchto přesunů je různá, odvíjí se hlavně od počtu a zdatnosti účastníků. Obecně lze říci, že tento druh táborů je vhodný spíše pro menší skupiny starších dětí. Bývají kratší než tábory stálé.

Cyklistické, vodácké

Jejich hlavní náplní je přesun pomocí určitého dopravního prostředku – jízdních kol či kánoí, kajaků, raftů, pramic atd. Stejně jako u klasických putovních táborů jsou zde různé úrovně náročnosti pro účastníky. Cyklistické a vodácké tábory mohou být náročné na vybavení – je nutné zjistit si, co všechno musí mít děti vlastní a co si mohou půjčit (loď, helma apod.)

Tábory s jízdou na koních

Mají buď jako nabídkovou činnost nebo svou hlavní náplň jízdou na koních. Tyto tábory jsou obvykle o něco dražší než např. klasické stanové, ale mezi dětmi jsou velice oblíbené.

Sportovní

Jsou zaměřené na vybraný sport, jemuž je věnována značná část času. Většinou se dá říci, že polovina tábora je věnována rekreaci a druhá polovina vybranému sportu.

Odborné

Jejich hlavní náplní je nějaká odborná aktivita např. práce s počítači, výuka jazyků, přírodověda apod. Tato aktivita výrazně ovlivňuje celý tábor včetně jeho umístění a druhu ubytování (potřeba elektrického proudu, blízkost vybraných přírodních oblastí apod.) a především tvoří většinu programu. Stejně jako u všech předchozích typů táborů, náročnost a tedy vhodnost pro konkrétní dítě může být různá

Integrační tábory

Slouží k zařazení postižený osob do kolektivu. Tyto tábory většinou absolvují jak děti zdravé tak děti s postižením. Zdravé děti se zde učí nepodceňovat osoby s postižením, spolupracovat s nimi a umět si všimnout jejich silných stránek, namísto těch slabých, které jsou většinou více viditelné.

Hvězdicovité tábory

Mají jednu základnu a podnikají několika denní výlety do přírody a pak se vrací zpět. Děti se na táboře učí samostatnosti a přežití v přírodě s vědomím bezpečného útočiště, které jim poskytuje základna.

Klasické tábory

Tábory pořádané domy dětí a mládeže založené na hrách na hřišti i v lese, koupání, výletech a jednodenních programech. Tyto tábory jsou většinou provázené celotáborovými hrami, na různá témata. Děti jsou během pobytu hrdiny jejich vlastního táborového příběhu, který se jim každý den po kouscích odkrývá. Dnes jsou součástí těchto táborů mnohé neobvyklé disciplíny, kterými jsou základy horolezectví, střelby či kanoistiky.

6 Aktivity v přírodě¹

Pro okruh činností, které v sobě zahrnují turistiku, sporty v přírodě, hry, a různá cvičení, jsme zvolili jako nejobecnější pojem výraz aktivity v přírodě (outdoor activities, outdoor pursuits). K nim řadíme především činnosti, které konáme vlastní silou (event. za pomoci speciálního vybavení) a které jsou spjaty se šetrným využíváním přírodního prostředí nebo s překonáváním přírodních překážek. Tyto aktivity nejsou samoučelné, jsou využívány jako prostředek a výzva pro jednotlivce a malé skupiny. Při aplikaci odpovídacích metod a přístupů skrývají výchovný potenciál využitelný k rozvoji osobnosti.

6.1 Moderní koncepty aktivit v přírodě dle Neumana

- Outdoor Education - výchova v přírodě

Využívá především aktivity v přírodním prostředí zaměřené na přípravu pro život v přírodě.

Na počátku dvacátého století byl pojem „výchova v přírodě“ používána v podobném významu jako „školy v přírodě“ program v této oblasti byl nabízen především dětem z měst, pro zlepšení jejich zdravotního stavu. Postupně toto zaměření na školní i mimoškolní práci začalo vstřebávat nové poznatky z tehdy populárních mládežnických organizací, jako byl Woodcraft Indians a Skauting. Ukázalo se totiž, že vedle zdravotních hodnot, lze vysledovat i významné přínosy pro socializaci mladých osob. Po druhé světové válce se prosadilo téměř ve všech anglicky mluvících zemích nové hnutí „Outward Bound“, které se opíralo především o myšlenku K. Hahna a zdůraznilo nové možnosti pobytu v přírodě.

Výchovu v přírodě můžeme považovat i za metodu výchovy, která využívá přírodního prostředí ve všech oblastech vzdělávání. Od klasického vyučování pomocí učebnic se liší tím, že se opírá o bezprostřední zkušenost žáků, což zvyšuje efektivitu jejího působení. Potřebné dovednosti pro zkvalitnění života i jeho obohacení mohou být získávány v různých časových intervalech, někdy bude stačit dokonce několik minut, ale většinou se jedná o dny a týdny. Základní programy výchovy v přírodě jsou rozpracovány pro všechny skupiny populace - věkové, zdravotní, profesní aj.

¹ Neuman J., Turistika a sporty v přírodě, Praha, Portál., 2000 str. 25

- Adventure education - výchova dobrodružstvím

Typickou charakteristikou tohoto směru je vnímání vztahu k aktivitám pocíťovaným jako výzva k překonání, a to v rovině subjektivního rizika či nebezpečí, a tedy jako určitý způsob odpovědi na otázku JAK dochází k pedagogickému transferu. Nezbytnou zmínkou však musí být upozornění, že míra dobrodružnosti jakéhokoliv programu je velmi individuální záležitostí. Jestliže je pro někoho např. strávení noci o samotě v lese bez přístřeší vrcholnou a hraniční mezí dobrodružnosti, vrcholnou výzvou, kterou se může jedinec odvážit přijmout, pro jiného člověka to může být všednodenní prožitek, ničím nevybočující z pocíťované normality. Kromě toho, že nemůžeme stanovit žádnou „absolutní hodnotu“ prožívaného dobrodružství, nelze stanovit ani jeho programové omezení – pro lesního samotáře může být naopak velmi dobrodružné vystoupit před početné obecenstvo a hlasitě recitovat báseň či hrát divadlo.

- Challenge education - výchova výzvou

Představuje snahu o širší koncepci, zdůrazňující výzvodový charakter aktivit v přírodě i jiných činnostech spojených s rozvíjením schopností a dovedností člověka. Koncepce se snaží postihnout aplikace výzvodových situací pro všechny skupiny populace, včetně zdravotně postižených občanů. v překonávání výzev bojují účastníci se strachem, vyrovnávají se s úspěchem i neúspěchem, překonávají hranice vlastní nedokonalosti. Učí se tak spolupracovat s druhými v hraničních situacích, rozhodovat i radovat se. Je to prostor pro získávání cenných sociálních zkušeností a příspěvek k rozvoji celé osobnosti.

- Experiential Education - výchova zkušeností a prožitkem

Pod označením „zážitková pedagogika“¹ zahrnujeme teoretické postížení a analýzu takových výchovných procesů, které pracují s navozováním, rozbořením a reflexí prožitkových událostí za účelem získání zkušeností přenositelných do dalšího života. Cíle takových výchovných procesů mohou být vytyčovány a dosahovány v různorodém prostředí (školním i mimoškolním, přírodním i kulturním), v rozmanitých sociálních skupinách (diferencovaných věkem, sociálním statusem, profesním postavením či dalšími demografickými faktory) a naplňovány nejrůznějšími prostředky (hrami všech typů, modelovými situacemi, tvořivými a

¹ Doc. PhDr. Jirásek, I., www.artefiletika.cz

dramatickými dílnami, besedami a diskusemi, fyzicky i psychicky náročnými výzvodnými situacemi, sebepoznávacími i k týmové spolupráci směřujícími aktivitami). Pro zážitkovou pedagogiku je prožitek vždy pouhým prostředkem, nikoliv cílem. Cílem pro ni zůstává starořecký výchovný ideál, všestranný rozvoj k harmonii směřující osobnosti.

- Environmental education - ekologická výchova:

Obecně se nazývá vztahy mezi člověkem a životním prostorem na Zemi. V užším pojetí je zaměřena na vytváření zájmu o poznávání přírody a její ochranu a využívání her s ekologickou tematikou - ekohry. V ekologické výchově, podobně jako v programech výchovy v přírodě, využíváme aktivit vedoucích k úctě k přírodě. Jejím citlivému vnímání, originalitě a dokonalosti jako celku. Využívá se výchova uměním - výtvarná tvorba a hry, kouzlo barev a tvarů. V jiném případě se zdůrazňují prvky ve vědeckém poznávání a experimentování vedoucí k poznání života. Inspirativními jsou myšleny globální výchovy, které se snaží o pestrost forem a metod výchovy v přírodě.

6.2 Nejužívanější nové směry aktivit

- Outward Bound (OWB)

Tento výraz zní v našem jazykovém prostředí zvláště a tajemně. I v angličtině má tento výraz nádech dobrodružství a překonávání hranic, neboť popisuje situaci, kdy loď opouští jistotu domova a vydává se na cestu do neznámých končin. Tento směr vytvořil německý pedagog Kurt Hahn za podpory britského rejdaře Lawrence Holta. Škola prostřednictvím náročných aktivit v přírodě připravovala mladé námořníky na řešení nepředvídaných situací, které mohou nastat. Kurzy, které se začaly rozšiřovat do dalších oblastí, díky své jedinečnosti, vedli k zakládání dalších škol v Evropě a později i v USA. Po roce 1989 se vytvořily možnosti pro zakládání škol tohoto hnutí i v bývalých socialistických státech. Česká republika se stala řádným členem tohoto hnutí v roce 1991, a to prostřednictvím Prázdninové školy Lipnice.

Klasické kurzy trvají 21 - 26 dní. Účastní se dobrovolníci, kteří si všechny výdaje platí. Kurzy jsou v současnosti pořádány pro všechny věkové kategorie, pro různé profese i pro speciální skupiny populace.

Výchovné programy tohoto hnutí se opírají o působení několika faktorů - složek:

- důležitou roli hraje nové, nezvyklé a emocionálně působící prostředí -divoká nebo málo narušená příroda

- Nejvýraznější složkou jsou aktivity a sporty v přírodě, iniciativní hry, lanové překážkové dráhy, jízda na divoké vodě, táboření

- důležitou součástí jsou různé druhy projektů, které samostatně zpracovávají účastníci Kurzů

- vyvrcholením práce bývají různé typy expedic, které absolvují účastníci v malých skupinách a plně zde pocítují důsledky svých špatných nebo dobrých rozhodnutí

- důležité body programu i celý kurz jsou průběžně hodnoceny účastníky i instruktory, což dává velké možnosti pro vzájemné získávání zkušeností i výchovné působení

- Přírodní víceboje

V českých zemích byly již od začátku 20. století populární různé druhy tábornických vícebojů. V nichž se často objevovaly různé druhy aktivit a sportů v přírodě. Zasloužily se o to mnohé trampské osady, potom junácké oddíly a sokolské oddíly. Typy uspořádání soutěží s mnoha disciplínami, jež využívají aktivity v přírodě, najdeme také v publikacích J. Foglara. Později propagovaly různé typy závodů organizace Pionýr, Svazarm i Svaz turistiky. Objevila se soutěž „Železný muž“ a začala éra triatlonu a později duatlonu. Koncem 80. let 20. století také díky televizním závodům nazývaným „Survival of Fittest“ odstartoval trend vícebojů s přívlastkem „survival“. Takové závody se skládají ze slézání skal, slaňování, běh se zátěží, překonávání propastí či řek pomocí lanových mostů, sjíždění divokých řek apod. Do skupiny těchto činností spadají různé aplikace osamělých několikahodinových až několikadenních pobytů v neobydlené krajině. Tyto aktivity jsou zajímavé, ale z hlediska soutěživosti, ne příliš vhodné. Je důležité zařadit disciplíny, v nichž rozhoduje nejen vysoká tělesná zdatnost, ale i fantazie, tvořivost a nápaditost.

- Aktivity v přírodě pro různé skupiny populace (tj. integrační)

Jedná se především o mládež - delikventní, nebo s alkoholovou či drogovou závislostí. Nebo mládež se zdravotní či mentálním postižením, ale také pro seniory. Stále více programů je úzce specializováno na skupiny, kterým mají sloužit. O jednoznačně kladném vlivu těchto programů, není dnes již pochyb.

Programy pro tyto speciální skupiny mají tři základní cíle:

1. nabídnout příležitost k zážitkům v přírodě
2. využít terapeutického vlivu aktivit v přírodě
3. v programech kombinovat oba tyto přístupy

Charakteristika programů pro různé skupiny

- Riziková mládež

Během posledních let se vyvinula celá řada programů pro rizikovou a delikventní mládež. Jejich úspěšnost je obvykle měřena výskytem recidivy nebo antisociálního chování po absolvování kurzu. Většina pobytů využívá prvků dobrodružné výchovy v přírodě k vytvoření pocitu zodpovědnosti za vlastní rozhodnutí a sounáležitosti se skupinou, k rozvoji sebekázně a pocitu vlastní hodnoty. Pobyty jsou organizované tak, aby napomáhaly k návratu k sociálně přijatelnému chování cestou změny v chování. Přírodní prostředí nabízí především konkrétní problémy než abstraktní. Právě při řešení konkrétních problémů jsou delikventi daleko úspěšnější.

- Lidé s tělesným postižením

Aktivní pobyt v přírodě je laickou veřejností tradičně chápán jako aktivita stavějící fyzicky postiženým osobám do cesty nezvladatelné překážky. Většina lidí sdílí názor, že kvůli fyzickému handicapu jsou potřeby člověka s postižením značně větší než potřeby zdravého. To je pravda pouze do jisté míry. Kurzy, kterých se účastní jedinci s postižením, se často příliš neliší od standardních kurzů. Nezřídka se jedná o poměrně náročné aktivity, kde každý vynechává pouze to, co je nad jeho fyzické možnosti. Většina kurzů je organizována tak, že se lidé s postižením zařadí do skupin zdravých, kteří jim podle potřeb pomáhají. Dnes tuto možnost využívá velké množství osob s postižením. Pomocí nejrůznějších aktivit pořádaných společně v přírodě dokazují, že představa postiženého jako zátěže skupiny je naprosto bezdůvodná.

- Lidé s mentálním postižením

Účast jedinců s mentálním postižením je na rozdíl od účasti osob s fyzickým postižením problém především sociální. Nadále existuje mnoho silných sociálních bariér, které jim znesnadňují přístup k programům. Tyto bariéry jsou výsledkem naprosto chybného vnímání mentálně retardovaných osob a jejich potenciálních možností. Jejich chování je často ještě

dnes bráno jako cosi asociálního. Přestože se postupně daří dokazovat, že i lidí s tímto postižením mohou být zařazeni do mnoha aktivit, výše zmíněné stigma stále přežívá. Dobrodružné pobyty mnohou lidem s postižením nabídnout mnohé pozitivní zážitky a neexistuje vážnější důvod, proč by se jim měli vyhýbat.

6.3 Aktivity vyplňující dětské tábory

- Aktivity zaměřené na relaxaci, odpočinek, zábavu

Pro tento typ programů se využívá celá paleta aktivit v přírodě i budově vedoucích k získání nových pocitů, radostného napětí a zájmu o další provádění. V těchto programech neklademe velké nároky na promyšlenou koncepci programové nabídky. Reflexe není nezbytná. Patří sem chvilkové hry na ukrácení času, techniky s vtipnou pointou.

- Sportovně orientované programy

Mnoho aktivit na táboře se provádí pomocí sportovních disciplín nebo jich využívá jako tréninkových prostředků. Typickým rysem je soutěživost, snaha dosáhnout to nejlepšího výkonu. V některých případech se preferuje správné technické provádění vybraných činností. Reflexe se obvykle provádí srovnáváním s výkony jiných.

- Programy zaměřené k výchovné aplikaci

Účastníci akcí se chtějí dozvědět prostřednictvím aktivit něco o sobě a svých postojích k ostatním členům skupiny. Usiluje se o to, aby začali přemýšlet novým způsobem. Program by měl podnít k vymýšlení nových postupů.

- Programy rozvojové

Zaměřují se na změny konkrétního chování. Můžeme zde hovořit o příspěvku a snaze rozvinout vůdčí schopnosti, tvůrčí řešení, zvládání krizí apod.

- Terapeutické programy

Použitá cvičení slouží jako prostředky léčby a nápravy. Program je zacílen na změnu chování a návyků účastníků. Program musí být tvořen ve společnosti s odborníky.

Nejčastější aktivitou všech táborů je samozřejmě hra!

- Hra

Hra je základní existenční forma činnosti, pomocí níž může člověk měnit sám sebe. Má rysy dobrodružnosti, které jsou založeny na objevování a překonávání sebe samého. Hra poskytuje účastníkům bezpečný prostor, v němž jsou chráněni před důsledky svého jednání, což se podstatně liší od neúprosnosti skutečného života, kde člověk musí brát v úvahu materiální a sociální důsledky. Hra má mnoho společných rysů se sportem a aktivitami v přírodě. Na významu nabývá zvláště tehdy, když ji správně začleníme do programu a kvalitně ji zhodnotíme.

Dělení her dle Neumana

- Seznamovací a zahřívací hry

Jsou používány na začátku tábora k seznámení mezi sebou. Každý den, nebo herní část dne je započata rozehřívací hrou, která by měla naladit členy skupiny na další práci.

- Hrátky a zábavné soutěžení

Krátké hry umístěné na konec dne sloužící k uvolnění a přípravě na odpočinek. Mají za úkol uvolnit jak fyzicky tak psychicky. Většinou mají zábavný podtext.

- Hry na důvěru

Slouží k posílení důvěry mezi členy, zlepšení spolupráce

- Iniciativní a týmové hry „celotáborové hry“

Dávají šanci k uplatnění každému účastníkovi. Skupině jsou předkládány problémy, které mají v rámci zadaných pravidel vyřešit. Plnění úkolů vyžaduje mobilizaci sil všech členů skupiny. Skupina soupeří sama se sebou, vítězí vlastně všichni, neboť nezvládnutí úkolů vede k cenným zkušenostem, které lze uplatnit v dalších hrách a někdy v životě.

- Hry v přírodě

Jsou součástí pohybových her. Řada z nich je vymyšlena jedinečně pro aplikaci v přírodě. Ty se dále dělí na:

Malé hry - časové krátké hry - Rozstříhaná zpráva

Velké hry - Hry časově náročné, taktéž náročné i na přípravu - noční hra (stezka odvahy)

- Společenské hry a dramatizace

Kromě her začleněných přímo do venkovního prostředí využíváme i dalších programů, kterými jsou hry společenské, hry v klubovně, psychohry, dramatizace legend a příběhů. Často ovlivňují zaměření účastníku i celkový dojem z kurzu.

- Závěrečné hry a ceremoniály

Sem patří okruh her, činností, rituálů a ceremoniálů, které jsou zařazovány do posledních dnů dlouhodobějších akcí v přírodním prostředí.

7 Kvalitní dětský tábor

7.1 Pořadatel

Pořádající osoba je organizace nebo fyzická osoba, která pořádá nebo realizuje táborové akce. Pořádající osoba musí posoudit, zda jsou splněny všechny podmínky pro pořádání zotavovací akce či tábora, které má v kompetenci provozovatel. Je dobré investovat čas do získání co nejvíce informací – kromě referencí o pořadateli (subjektu), pak zejména o celém personálním zajištění, jistě především o hlavním vedoucím a zdravotníkovi, ale též o vedoucích oddílů, lektorech (u odborně zaměřených táborů), dále o programu, počtu zúčastněných dětí, dopravě a místě konání, stravování a dodržování pitného režimu atd.

Znaky dobrého zařízení dle Interational Youth Foundation – IYF

a) Respektování potřeb dětí a mládeže

- zaměřuje se na prevenci nebo na zachycení problémů v ranných stádiích negativního vývoje spíše než na léčbu a nápravu problémů, které již vznikly.
- rozvíjí kompetentnost, charakterové vlastnosti, důvěru a sebedůvěru, napomáhá vytváření vztahů
- respektuje věkové a kulturní zvláštnosti cílových skupin
- zahrnuje děti a mladé lidi do plánování, hodnocení a propagování programu

b) Vztah k rodině, obci a kultuře

- zve rodiče, další členy rodiny, ukazuje dětem pozitivní vzory dospělých
- odpovídá na potřeby obce
- spolupracuje s jinými zařízeními pro děti a mládež v obci

c) Organizační zajištění a dlouhodobá stabilita

- vyhledává prostředky ekonomicky efektivní
- kvalita programu je sledována, evaluována, všem zúčastněným se dostává zpětná vazba
- vytváří příležitosti pro obnovu sil a další odborný růst pracovníků
- zahrnuje plán získávání finančních prostředků z různých zdrojů zajišťujících další provoz
- má kvalitní management, technické zajištění, administrativní zázemí, řádné účetnictví a dokumentaci

d) Reprodukovatelnost

- obsahuje prvky použitelné opakovaně, i v jiném kontextu
- může zasáhnout významný počet dětí (např.: cíle jsou dostatečně obecné, náklady na jedno dítě nejsou příliš vysoké, program není vázán na konkrétního vedoucího, může ho použít i někdo jiný)

7.2 Provozovatel

Provozovatelem je majitel tábořiště nebo rekreačního zařízení. Musí zajistit hygienickou nezávadnost (dle zákona č. 471/2005 Sb. o ochraně veřejného zdraví), provozní řád budovy, tábořiště a seznámit s ním hl. vedoucího, evakuační plán, rozbor vody v případě vlastní studny, nakládání s odpady.

7.3 Personální zázemí

Ve vedení mohou být jen ti, kdo jsou k tomu tělesně a duševně způsobilí a podrobili se preventivní lékařské prohlídce s písemným závěrem, že jsou této činnosti schopni. Potvrzení se nevyžaduje u pedagogických a zdravotnických pracovníků. Být kvalifikovaným pro práci (hlavního) vedoucího tábora znamená mít potřebné předpoklady, schopnosti, znalosti a dovednosti. V případech, organizuje-li tábor sdružení, jde většinou o ty, kteří na tábory jezdili již jako děti a kvalifikaci si postupně rozšiřují prostřednictvím kurzů.

Ostatní provozovatelé získávají vedoucí například nábořem – jednotlivců či celých týmů, kdy ovšem kvalifikace a praxe není zcela zřetelná. Záleží pak především na odpovědnosti a

přístupu pořadatele. MŠMT se snaží zavést určitý řád příkazem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 6/2003 k ověřování odborné přípravy pracovníků s dětmi a mládeží v oblasti volného času.

7.3.1 Hlavní vedoucí

Nese odpovědnost za celou organizaci tábora. Musí být starší 18 let (ale doporučuje se starší 21 let), měl by mít zkušenosti v oblasti práce s dětmi, ale také s prací oddílového vedoucího. Musí být náležitě proškolen a seznámen s právními předpisy. Přípravovat se na tuto práci během celého roku a absolvovat kurz pro hlavní vedoucí, jehož obsahem jsou:

Vedení vyžaduje osobu vybavenou specifickými vlastnostmi a dovednostmi. Základem je kladný vztah k dětem posílený zanícením pro danou zájmovou činnost a podpořený zanlostí metodiky jejího vedení. Vedoucí zájmové činnosti by měl mít organizační schopnosti a umět připravit či zorganizovat různé zájmové činnosti pro vedené účastníky. Je ideální, když je vedoucí v zájmové činnosti aktivní a dosahuje dobrých výsledků, je kreativní a vnáší do činnosti nové prvky a nebojí se využívat módní trendy. Je komunikativní, umí si s účastníky popovídat nejen o zájmových aktivitách, ale také o jejich problémech (vyprávět, ale i naslouchat), navozuje ve skupině atmosféru vzájemné důvěry a pochopení a samozřejmě má odpovídající dávku empatie. Vedoucí by měl mít na paměti, že velmi důležitou součástí je navozování sociálních kontaktů a příznivé komunikativní atmosféry.

Typy vedení kolektivu

- a) autoritativní – vedoucí sám rozhoduje a nepřipouští námitky, tyto kolektivy jsou výkonné většinou z hlediska kvantity, spokojenost členů skupiny bývá průměrná, u některých skupin tento styl vedení může vyvolat apatii či agresivitu členů
- b) demokratický – podněcuje iniciativu, zájem o činnost, je zde vysoká participace členů na řízení, kolektiv často pracuje i bez přímého vedení, výkonnost je průměrná, na rozdíl od autoritativního stylu je zde vysoká soudržnost skupiny, jednotliví členové jsou spokojeni.
- c) liberální – mnohdy způsobuje vzájemné hašteření ve skupině, výkonnost skupiny je nízká, spokojenost členů je malá a soudržnost kolektivu také.

Nezbytné vlastnosti vedoucího

- Tolerance – přijímat dítě takové jaké je

- Citlivost a empatie – citlivě přistupovat ke každému dítěti a hodnotit je podle jeho schopností a možností.
- Pohotovost – být pozorný a vnímavý k návrhům a podnětům dětí, nelpět striktně na plánu a svých představách, pokud je skupina odmítne, v odůvodněných případech akceptovat návrhy členů- participace členů na programu
- Přirozená autorita – uvolněná a přátelská atmosféra bez zbytečně autoritativního přístupu, založená na odbornosti
- Tvořivost – podněcovat účastníky k vlastní kreativě a oceňovat ji

Shrnutí činností a schopností hlavního vedoucího

- *základní pedagogicko-psychologické znalosti pro práci s dětmi a mládeží*
- *základní právní předpisy*
- *práva a povinnosti provozovatele a organizátora tábora*
- *základy první pomoci*
- *základní pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s dětmi a mládeží*
- *hospodaření tábora*
- *organizační příprava tábora*
- *programová příprava tábora*

7.3.2 Oddílový vedoucí

Musí být starší 18 let a způsobilý pro tuto práci. Je podřízen hlavnímu vedoucímu. Hlavním úkolem je zajistit svěřeným dětem atraktivní program v souladu s pokyny a příkazy hlavního vedoucího, kterému podléhá.

7.3.3 Praktikant

Pod tímto názvem rozumíme pomocníka oddílového vedoucího ve věku 15-18 let, někde nazývaného instruktor či rádce. Nemají plnou právní odpovědnost, ale také má svá práva (důležité je dbát na jeho nedokončený fyzický a psychický vývoj a nepřetěžovat jej). Praktikant je povinen dodržovat pokyny hlavního vedoucího, jeho zástupce a oddílového vedoucího, k němuž je služebně přidělen.

7.3.4 Hospodář

Musí mít organizační schopnosti pro provoz, znát vedení administrativy a finanční hospodaření. Je podřízen hlavnímu vedoucímu. Organizuje a řídí práci všech hospodářských pracovníků.

7.3.5 Kuchař

Kuchař musí znát hygienické předpisy týkající se přípravy stravy ve společném stravování a mít platný zdravotní průkaz. Nezbytná je znalost norem pro přípravu stravy pro děti a mládež. Kuchař je podřízen hospodáři a hlavnímu vedoucímu.

7.3.6 Zdravotník

Zdravotníkem může být pouze lékař, střední zdravotnický pracovník, dětská sestra, porodní asistentka nebo student lékařské fakulty, který ukončil 3. ročník. Může jím být osoba s kurzem první pomoci se zaměřením na zotavovací akce (pořádá např. Český červený kříž). Po celou dobu akce ošetřuje drobná poranění a poskytuje první pomoc, průběžně sleduje zdravotní stav osob činných při stravování. Vede zdravotní deník a sleduje dodržování zásad osobní hygieny u osob činných při stravování.

7.4 Program

Program je základní složkou náplně tábora, a proto musí být pestrý a zábavný. Měl by dětem dávat prostor k realizaci, využití a rozšíření jejich schopností a vědomostí (viz bod 7). Zároveň by pro ně měl být přiměřeně obtížný, aby některé děti „nediskvalifikoval“. Pro děti je také důležité, aby obsahoval nové různorodé zážitky, jež jsou nejlepším způsobem aktivního odpočinku od běžných stereotypů školního života. Soutěžení a kolektivní spolupráce poskytují mnoho příležitostí k výchově dětí, pozitivním hodnotám sounáležitosti a fair play. Dobří vedoucí tyto příležitosti beze zbytku využívají. Program tábora je připraven s dostatečným předstihem, aby se s ním rodiče mohli seznámit.

7.4.1 Zásady pro tvorbu programů

a) Realistické cíle

Musíme si stanovit takové cíle, které lze v daném časovém rozmezí a materiálním i personálním zabezpečení splnit. Program musí odpovídat úrovni a požadavkům účastníků.

b) Vztah vedoucích a účastníků

Nezbytností je respekt mezi vedoucími a účastníky akce, aby je podporovali v jejich snaze překonávat náročné a někdy i riskantní situace a učili se zdokonalovat svou osobnost. Nutná je také souhra tolerance vedoucích a instruktorů navzájem.

c) Rozmanitost přístupů a přípravy

Program by měl být vytvářen z více zdrojů a promyšleně sestaven v průběhu přípravy akce. Vedoucí by měli mít hlubší znalosti, alespoň z několika oborů, které se na akci vyskytují. Program kurzu můžeme opřít také o zájem předpokládaných účastníků, zjišťovaných pomocí dotazníků a anket.

d) Celkový pohled

Je důležité, abychom program chápali jako celek. Je nutné počítat s místními poměry, úrovní služeb, ale také s nevyzpytatelností počasí.

e) Dostatek času na přípravu a seznámení s programem

Důležitá je volba časové návaznosti jednotlivých aktivit. Žádný program není tak dobrý, aby mohl být uveden v kteroukoli dobu a na jakémkoliv místě.

f) Hodnocení

Zpětné hodnocení (reflexe) je nezbytná pro akce s výchovnými ambicemi. Hodnocení každé aktivity je důležité pro úpravu programů, tak aby směřovaly k vytyčeným cílům i k dosažení výraznějšího výchovného efektu.

Hodnotíme z několika pohledů:

- hodnocení programu účastníky - stupnice, škály, dotazníky
- hodnocení zvládnutí dovedností, chování a jednání studentů - provádí instruktor, pozorovatelé
- hodnocení chování vedoucích účastníky - pozorování, posuzování reakcí, dotazníky
- hodnocení účastníků mezi sebou - diskuse, ankety, hry, dotazníky

7.4.2 Specifické požadavky kladené na program

- Požadavek pedagogického ovlivňování volného času – vedoucí má za úkol připravit variabilní program, který lze měnit na základě požadavků dětí, děti mají k dispozici vhodné hračky, hry, sportovní náčiní a podnětné prostředí. Každé dítě má právo na účelné trávení volného času dle Úmluvy o právech dítěte.
- Požadavek jednoty a specifičnosti výchovy mimo vyučování – základem je dosáhnout všestranného rozvoje osobnosti tj. psychicky, fyzicky i sociálně.
- Požadavek dobrovolnosti – tímto požadavkem je myšleno právo zúčastnit se, ale také odmítnout svou účast na činnosti. Pedagog musí umět motivovat a vytvářet program takovým způsobem, aby pro účastníky byl atraktivní a sami měli potřebu se jej zúčastnit.
- Požadavek aktivity – snaha o zapojení účastníků ve všech fázích programu od přípravy po hodnocení a úklid. Tento bod podporuje samostatnost, kreativitu a spolupráci.
- Požadavek pestrosti a přitažlivosti – program musí být koncipován tak, aby nejen jeho cíl byl atraktivní, ale také činnosti k cíli vedoucí.
- Požadavek seberealizace – program by měl obsahovat různé prvky, tak aby se mohli uplatňovat jednotliví účastníci svými specifickými schopnostmi.
- Požadavek zajímavosti a zájmovosti – nabízené činnosti by měly být zajímavé a atraktivní a měly by odpovídat věku a zájmům účastníků.
- Požadavek orientace na sociální kontakt – volný čas by měl být prožíván ve společnosti vrstevníků a přátel. Nezbytný je vyvážený poměr trávení času v instituci a s rodinou.
- Požadavek efektivity – vyžaduje, aby se dosahovalo správných cílů správnými prostředky racionálně a hospodárně.

7.5 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

Bezpečnost dětí je prioritou provozovatele tábora. Pro její zajištění je třeba učinit více kroků, přes nahlášení hygienické službě, dohodu s místně příslušným zdravotnickým

zařízením a obecním úřadem až po pečlivé zajištění bezpečnosti při konkrétních činnostech pomocí zodpovědného dozoru i důsledného poučení dětí o pravidlech bezpečnosti. Tábor by také měl mít pevně daný řád, který přispívá k bezpečnosti všech. Nezbytné je nahlásit jeho konání na místně příslušnou hygienickou stanici. Samozřejmostí je pak také stálá přítomnost kvalifikovaného zdravotníka na táboře. Nutností pro zajištění zdravotní péče o dítě je také dostatek informací ze strany rodičů a jeho lékaře. Zdravotník a vedoucí s dostatkem informací o zdravotním stavu a zvláštnostech dítěte, mohou snáze předcházet obtížím, nebo je řešit včas. Povinností rodičů je tedy zajistit lékařskou prohlídku dítěte a předat její závěr společně s prohlášením o bezinfekčnosti vedoucímu tábora. Samozřejmě je zde také nutné upozornit na dodržování zákona 258 / 2000 sb. o ochraně veřejného zdraví.

Znalost bezpečnostních předpisů by měla být předpokladem a nedílnou součástí profesní přípravy pedagogických pracovníků, jak určuje článek 155 Úmluvy mezinárodní organizace práce: „Znalost všeobecných zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci musí být považována za neoddelitelnou součást kvalifikace v daném oboru. Výchova a vzdělávání v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci proto musí být předmětem výuky na školách, aby absolvent získal vědomosti nezbytné pro výkon povolání a jejich dodržování nebylo podmíněno dodatečným seznámením nebo zaučením při vstupu do zaměstnání.“

Zajištění bezpečnosti je neobyčejně důležité, při zajišťování je nutné zvažovat všechna možná rizika a přijímat opatření k jejich eliminaci nebo alespoň minimalizaci.

Ředitelé školských zařízení mají dle zákoníku práce povinnost zpracovat seznam rizik ve svých zařízeních. Zmapují možná rizika, která lze kategorizovat na trvalá, pravděpodobná, nepravděpodobná a nahodilá. Pojmenují a označí zdroj rizika, tj. kde mohou vznikat a při jaké činnosti. Přijmou opatření k jejich eliminaci či minimalizaci. Jedná se o tyto tři druhy opatření

- Technická – vhodný nábytek, sítě na oknech v tělocvičnách, ochranné kryty na topení, vhodné osvětlení, rovné podlahy, bezpečná a označená schodiště apod.
- Organizační – zajištění dohledu na žáka, zpracování provozních řádů kuchyněk, keramických dílen, sportovišť, zajištění bezpečného provozu elektrických spotřebičů užívaných dětmi a mladistvými
- Výchovná – řádné a prokazatelné poučení o volnočasových činnostech v zařízení, průběžná výchova k bezpečnému chování, poučení o odmítání nevhodných nabídek

na trávení volného času, seznamování s platnými předpisy a dbání na jejich dodržování, informace o poskytování první pomoci a její nácvik apod.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školských zařízení:

- Vhodná struktura denního režimu dětí s dostatkem relaxace a aktivního pohybu daných režimem a skladbou zaměstnání
- Zařazování činností a jejich délka odpovídající možnostem dětí a jejich výkonové křivce
- Vhodný stravovací a pitný režim
- Zdravé prostředí užívaných prostor a zařízení – podle platných norem (vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, velikost sedacího a pracovního nábytku, hygienické vybavení prostor
- Ochrana žáků před úrazy
- Výrazné označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostor
- Pravidelná kontrola zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- Dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost dohlížející osoby poskytovat první pomoc

Psychosociální podmínky

- Vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému
- Respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu účastníků a osvojování si toho, co má pro ně praktický smysl, co vede k praktické zkušenosti, všestranný prospěch
- Věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě účastníků činnosti, hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- Ochrana dětí před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy

- Spoluúčast žáků na životě zařízení, která přechází do modelu demokratického společenství, budování komunity na principech svobody, odpovědnosti, stability společných pravidel, spravedlnosti, spolupráce.
- Včasná informovanost žáků i jejich zákonných zástupců o činnosti zařízení a jeho vnitřním životě.

7.6 Informace pro rodiče a děti

Rodiče a samozřejmě i děti mají právo na jakékoliv informace, o kterých si myslí, že se týkají tábora. Provozovatel by měl jasně vyjádřit, co všechno je zahrnuto v ceně. Dále by měl poskytnout všechny organizačně nezbytné informace, stručně také ty, které napomáhají pocitu pohodové a bezpečné akce. Dále by měl rodiče vybavit informacemi o odjezdu, příjezdu, telefonickém a poštovním spojení na tábor. Poskytnout kontakt na hlavního vedoucího a zdravotníka a seznam doporučených věcí, vše nejlépe v písemné podobě.

7.7 Vhodné prostory

Psychika člověka je výrazně ovlivňována prostředím sociálním i materiálním. Prostory velice ovlivňují psychiku dětí, mládeže i dospělých a tím i jejich duševní zdraví. Prostory, ve kterých probíhá dětský tábor a další pobytové či volnočasové aktivity by měly odpovídat hygienickým, pedagogickým a estetickým požadavkům.

- Hygienické hledisko – velikost prostoru vzhledem k počtu zúčastněných, čistota, větrání, teplota, vlhkost vzduchu, hluchnost, vybavení nábytkem apod.
- Pedagogické hledisko – prostory a vybavení by měly odpovídat záměru a typu volnočasové aktivity. Podle způsobu využití mají charakter heren, kluboven, studoven, pracoven, sportovišť apod. V prostorách kde děti tráví čas by vše mělo být uspořádáno a vypadat podle představ dětí. Je důležité, aby děti měly možnost věnovat se individuálním činnostem nebo činnostem v malých skupinách.
- Estetické hledisko – je velmi důležité pro motivaci a stimulaci dětí. V současné době je většina center pro mládež, domů dětí a mládeží umístěna do areálu bývalých škol či vil, které poskytují sice dostatek prostoru, ale jejich architektura a vybavenost má velké nedostatky z hlediska estetiky. Zde se velice uplatňuje role pedagoga, který může s pomocí fantazie a bez velkých nákladů prostředí významně

ovlivnit a vylepšit. Vodné je i zapojení dětí do této činnosti, dbát jejich přání a nápadům, tak aby se tam hlavně ony cítily dobře a rádi se sem vracely. Stejný problém se vyskytuje i u dětských táborů, které mají ubytování zajištěné v budově. Velmi často se jedná o provozovatele, který chce pouze vytěžit peníze a vybavení a vhodnost prostředí splňuje pouze nezbytně nutná kritéria pro provoz, ale ne pro výchovu ve volném čase.

Volba místa tábora podléhá vyhlášce MZ. č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti ve znění vyhlášky MZ. č. 148/2004. Ta mimo jiné stanovuje náležitosti prostorů pro spaní, společenskou a sportovní činnost, vaření a stolování i pro ošetrovnu s izolací nemocných. Vhodné prostory současně odpovídají požadavkům na bezpečnost.

Instituce nabízející pobyty v přírodě

7.8 Odborná pracoviště ministerstev a komunálních správ

Typickým představitelem jsou domy dětí a mládeže, které jsou téměř v každém okresním městě. Jsou řízeny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a starají se o náplň volného času dětí a mládeže. Tradičně pořádají letní a zimní tábory, rozvíjí další sporty a aktivity v přírodě.

V některých velkých městech pracují centra volného času, která zabezpečují podobné aktivity

Koordinační roli má Institut dětí a mládeže v Praze, který pořádá semináře a školí instruktory.

Do tohoto okruhu spadají všechny organizace, které mají akreditaci Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy.

7.9 Občanská sdružení dětí a mládeže

- Typickou organizací zabývající se výchovou v přírodě je Junák - svaz skautů a skautek. Podobnou činnost jako Junák vyvíjí občanské sdružení Klub Pathfinder, které zdůrazňuje vytváření pozitivního vztahu k lidem a přírodě v duchu křesťanských zásad.
- Druhou největší organizací je Pionýr.
- Česká tábornická unie - hlásí se k tramskému hnutí, svou činnost zaměřuje na pobyt v přírodě.
- Asociace turistických oddílů mládeže - pořádají turistické akce a expedice i letní tábory. Využívají táborové hry, cyklistiku, vodáctví a pořádají motivační akce pro děti, kterými jsou Pohádkový les, či Kouzlo zimního lesa
- Liga lesní moudrosti - Nejvyšším cílem je dosažení jednoty člověka s přírodou. Liga lesní moudrosti dětí a mládeže - woodcrafter - věnuje se širší činnosti, spojené s turistikou a sporty v přírodě.
- YMCA, YWCA - Jedním z hlavních výchovných prostředků jsou letní tábory v přírodě.

- Duha - Neboli sdružení dětí a mládeže pro volný čas, přírodu a recesi nabízí pestrou činnost a jako hlavní prostředek výchovy člověka chce používat výchovu v přírodě a pro přírodu. iniciuje mnohé ekologické akce.
- Organizace mládeže zdůrazňující křesťanský přístup - Salesiánské hnutí mládeže v Pardubicích, Sarkander v Olomouci, Cantate v Rokycanech
- Sdružení přátel Jaroslava Foglara - Propaguje dílo spisovatele, který využíval pobyt v přírodě, romantiku a dobrodružství jako prostředky výchovy.
- Studio volného času v Praze - pomáhá chronicky nemocným a organizuje rodinnou rekreaci v přírodě.
- Prázdninová škola Lipnice - zájmové občanské sdružení vycházející z Outward Boundu

7.10 Ekologické organizace a aktivity

Hnutí Brontosaurus - rozvíjí ekologickou výchovu, ve své činnosti spojuje pobyty v přírodě s ekologickou výchovou dětí a mládeže.

Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza rozvíjí aktivní výchovné formy pro hlubší pochopení vzájemných vztahů člověka, společnosti a planety Země. Koordinuje v ČR program Globe a mezinárodní akci Globe Games.

Mnoho ekologických aktivit se sdružuje v Českém svazu ochránců přírody.

Dále se jedná o velké množství center ekologické výchovy v různých místech republiky.

7.11 Nadace, fondy, programy

Nadace Pangea - vznikla u příležitosti 400. výročí narození Jana Amose Komenského. Zajišťuje přípravný výbor pro pořádání konferencí s tematikou zaměřenou na rozvoj výchovy dětí a mládeže v přírodě.

7.12 Organizace v působnosti Českého svazu tělesné výchovy

- Česká obec sokolská - Snaží se rozvinout a modernizovat tradiční pojetí sokolského pobytu v přírodě.
- Klub českých turistů

- Český svaz rekreačního sportu a Asociace rekreační tělesné výchovy mají ve svých tradičních programech letní i zimní kurzy.
- Asociace školních a tělovýchovných klubů je svou činností spojena s mnohými sportovními svazy a organizuje sportovní soutěže pro děti a mládež.
- Sdružení Zálesák - Svaz pro pobyt v přírodě, která doplňuje svou činnost brannými prvky.
- Svaz tělesně postižených - má v pořádání táborů v přírodním prostředí více než dvacetiletou zkušenost. V programové náplni se střídají aktivity v přírodě, tábornická činnost, výtvarná činnost, dramatická činnost i dobrodružně laděné akce. Pravidelnou součástí jsou také etapové hry, které můžeme považovat za tvůrčí obohacení programů výchovy v přírodě.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se zabývám nabídkou dětských táborů a informacemi, které jsou rodičům poskytovány pořadatelem prostřednictvím různých informačních zdrojů. Nabídky letních táborů potkávají rodiče prakticky na každém kroku, ve škole, družině, domě dětí a mládeže, u praktického lékaře, nebo dokonce na dveřích samoobsluhy. Z této nepřehledné nabídky musí vybrat ten správný, proto jsem se snažila zjistit, co je pro ně nejdůležitějším kritériem. Zda vědí na co se ptát je-li pro ně důležité pojištění či jsou ochotni věnovat peníze a čas na seznamovací schůzky pro rodiče a děti. Na základě mého výzkumu, jsem formou otázek poskytovala rodičům informace, o aspektech, které by je měli zajímat, když budou zajišťovat pro své dítě pobyt. Zároveň byli rodiče nuceni se zamyslet nad tím, co je pro výběr důležité a také se dozvěděli o novinkách jakými jsou již zmiňované informativní schůzky pro rodiče, či seznamovací pobyty pro děti. Ve druhé části svého výzkumu jsem se zaměřila právě na tyto novinky v oblasti tábornictví, ale také na komunikaci mezi rodiči a dětmi v průběhu tábora a na úrazové pojištění. Tyto otázky jsem položila několika málo pořadatelům táborů, které jsem náhodně vybrala na internetu. Jejich odpovědi anonymně shrnuji a srovnávám s odpověďmi rodičů.

V druhé polovině své práce se zaměřuji na základní právní normy důležité pro pořádání dětského tábora. Přestože se zdá, že se jedná pouze o zabezpečení jídla, pobytu a hygieny, patří sem také právní předpisy týkající se pracovních poměrů, odpovědnosti, pitné vody, odpadů, ale také koupališť a samozřejmě bezpečnosti kdykoliv a kdekoliv.

8 Výzkum

Dotazník pro rodiče vznikl za účelem získání informací pro bakalářskou práci. Proběhl v období od 1. dubna do 30. května na dvou Základních školách v Benešově a gymnáziu v Sedlčanech. Jeho cílem bylo získat informace o dětských táborech od rodičů žáků těchto škol. Hlavním tématem je výběr kvalitního dětského tábora, informovanost rodičů před i v průběhu pobytu. Důležitými otázkami, kterými se zabývám je zdroj informací, který rodiče používají při výběru tábora a jeho účel z pohledu rodičů. Tuto otázku srovnávám s názorem dětí, jež jsem zjišťovala ve své absolventské práci, zda jezdí na tábor na základě vlastního podnětu či z donucení rodičů. První otázkou mého dotazníku je zjištění, zda respondent pro dítě již zajišťoval tábor, aby nedošlo ke zkreslení informacemi rodiči, kteří s tábory nemají žádnou zkušenost. Ale na základě výsledků výzkumu tuto odlišnost vyzdvihují pouze u otázky č. 8.

Ve druhé části výzkumu jsem se telefonicky ptala některých náhodně vybraných pořadatelů dětských táborů na otázky ohledně pojištění, kontaktu s rodiči a informativní schůzky před zahájením tábora.

8.1 Cíle výzkumu

Pro šetření byly vytyčeny tyto cíle:

1. Zmapovat nejspolehlivější zdroj informací o LDT.
2. Zmapovat důvody proč rodiče posílají své ratolesti na LDT.
3. Zjistit odlišnosti názorů rodičů jejichž dítě již dětský tábor absolvovalo od rodičů, kteří ještě nemají tyto praktické zkušenosti.
4. Zmapovat důležitá hlediska výběru LDT.

8.2 Hypotézy

Po vyjasnění cílů, které jsem si stanovila jako klíčové pro výzkumné šetření, mohu formulovat tyto hypotézy:

H1: Domnívám, se že rodiče považují za nejdůležitější parametr při výběru dětského tábora, jeho cenu.

H2: Myslím si, že rodiče nejvíce spoléhají na rady známých a přátel při výběru pořadatele dětského tábora.

H3: Domnívám se, že rodiče by uvítali seznámení s vedoucími na informační schůzce.

8.3 Výzkumný vzorek

Výzkum jsem provedla ve dvou Základních školách v Benešově a v gymnáziu v Sedlčanech. Respondenty jsou rodiče žáků 2. třídy ZŠ Karlov Benešov, 4. třídy ZŠ Dukelská v Benešově a 6. třídy Gymnázia v Sedlčanech. Třídy a místa jsem vybrala z důvodů získání informací z více míst a od respondentů jejichž děti jsou různého věku. Dotazníky

dětem zadávali vyučující a od dětí je také vybírali. Návratnost dotazníků byla velmi dobrá ze 111 rozdaných dotazníků jsem zpět získala 87 ks. Návratnost tedy byla 96%.

Telefonický výzkum proběhl v prvním červnovém týdnu. Respondenty jsem vybírala náhodně pomocí internetových stránek www.detsky-tabor.cz, kde jsem jako jediný parametr vyhledávání zadala oblast středočeského kraje, aby korespondovala s mými respondenty z dotazníkového šetření. Z patnácti vytočených čísel jsem hovor uskutečnila pouze s 12 pořadateli. Zbývajícím třem se mi opakovaně nepodařilo uskutečnit hovor - nebyl přijat.

8.4 Metody výzkumu

Ke sběru dat jsem použila anonymní dotazníky, které jsem vyhodnocovala hromadně, nikoliv každý zvlášť.

Dotazník obsahuje pouze deset otázek z důvodu náročnosti na čas a s tím spojené návratnosti. Při tvorbě jsem se snažila, aby dotazník nepřesahoval jeden papír velikosti A4 oboustranně, tak aby rodiče nebyli odrazeni rozsahem.

V dotazníku jsem využila uzavřené otázky u čísel 2., 4., 5., 7. a 9. Pouze jednu otázku otevřenou u č. 8. a polozavřené otázky u čísel 1., 3., 10. Otázka číslo 6. je škálová, její hodnocení se zakládá na seřazení hledisek od 1 do 9.

V druhé části výzkumu jsem použila metodu telefonického dotazování. Respondentům jsem pokládala tři otázky.

8.5 Vyhodnocení dotazníku

Dotazník vyhodnocuji podle návaznosti jednotlivých otázek. Otázku č. 2 srovnávám s výsledkem odpovědí dětí v dotazníku mé absolventské práce. U otázky č. 8 rozlišuji odpovědi rodičů, kteří mají zkušenosti s výběrem tábora a rodičů, jejichž dítě ještě tábor neabsolvovalo. Otázky č. 7., 8. a 10. vyhodnocuji spolu s výsledky telefonického dotazování. Na závěr uvádím vyhodnocení hypotéz.

Otázka č. 1

Zúčastnilo se vaše dítě nějakého tábora?

Odpovědi v této otázce odvíjeli především od věku dětí respondentů. Všechny děti sedlčanského gymnázia, jejichž rodiče se zúčastnili výzkumu již navštívily tábor. Naopak

téměř polovina dětí ze druhé třídy na táboře ještě nebyla. Po vyhodnocení všech skupin dohromady 79% dětí již navštívilo dětský tábor.

Tabulka 1: Účast dětí respondentů na LDT

Zúčastnilo se vaše dítě nějakého tábora?	
a) ano	69
b) ne	18
Celkem	87

V případě, že rodiče vybrali možnost a) ano, pokračovali otázkou: Kdo byl organizátorem - pořadatelem tábora, které jejich dítě absolvovalo ad. Tabulka 2.

Tabulka 2: Druh pořadatele LDT

Pořadatel tábora	
a) zájmový kroužek	13
b) DDM	25
c) Junák	2
d) Česká tábornická unie	4
e) jiná organizace	24
Neuvedeno	1
Celkem	69

Nejoblíbenějším pořadatelem je dle respondentů Dům dětí a mládeže. Druhou nejčastější možností je jiná organizace. Mezi uvedenými, ač je to jedna z možností se v 6 případech objevuje sportovní kroužek - oddíl plavání, judo, golf aj., ve 3 případech je uváděn ATOM - Asociace turistických oddílů. Ve dvou případech je pořadatelem zaměstnavatel jednoho z rodičů dítěte. Sedm respondentů uvedlo některé z občanských sdružení např.: Děti bez hranic, Venango, LDT Častoboř. Jeden respondent uvedl také Mořského koníka. Pět respondentů pořadatele neuvedlo.

Otázka č. 2

Jaký účel by měl dětský tábor splňovat?

Tuto otázku jsem se rozhodla vyhodnotit společně s odpověďmi dětí v absolventské práci na otázku: Proč se nejvíce těší na dětský tábor? Vyhodnocení této otázky ukazuje Tabulka 3.

Tabulka 3 Důvody oblíbenosti LDT

Důvody oblíbenosti LDT	
Poznám nové přátele	42%
Získám nové zkušenosti	3%
Mohu trávit čas mimo domov	15%
Zažiji dobrodružství	39%

Odpovědi v tabulce 3 ukazují, že sami děti považují tábor za příležitost k rozvoji své osobnosti jak v sociální tak psychické oblasti, přestože si takto formulovaný význam dětského tábora neuvědomují. Na rozdíl od toho rodiče dle Tabulky 4, přesně vědí, co očekávají od dětského tábora.

Tabulka 4: Účel dětského tábora

Cíl LDT (účel)	
a)přečkat prázdniny	6
b)trest za špatné vysvědčení	0
c) rozvoj dítěte	71
d) odměna	8
e) náhrada za rodinnou dovolenou	2
Celkem	87

Tato tabulka je důkazem, že přestože rodiče děti posílají na dětské tábory z důvodu nedostatku vlastní dovolené, dbají při výběru na dítě a na co nejkvalitnější trávení volného času, v době kdy se jim nemohou věnovat.

Otázky č. 3. a 4.

Otázky č. 3. a 4. jsou vyhodnocovány společně. Nejdříve bych se zaměřila na otázku č. 5., kde respondenti vybírali typ pořadatele který se jim zdá důvěryhodnější. Tuto otázku jsem pokládala na základě článku Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy - viz. Příloha č. 3, který upozorňoval na stížnosti rodičů ohledně kvality dětského tábora. Na tyto stížnosti ministerstvo reagovalo náhodnými kontrolami provedenými na některých dětských táborech v přítomnosti televizního štábu. Závěr těchto kontrol byl naprosto opačný než stížnosti, na které tento článek reagoval.

Otázka č. 4 se zaměřuje na typ pořadatele, kde měli respondenti vybrat mezi státní či soukromou organizací. V této otázce vybralo 48% respondentů odpověď b) státní organizace. Přestože ministerstvo varuje, před organizacemi soukromými (bez účasti na projektech MŠMT, pro které jsou závazné pouze zákony, které upravují především hygienu a stravování, ale nezabývají se rozvojem dítěte) vybralo možnost a) soukromá organizace 37% respondentů. Tyto organizace na základě tvrzení internetových stránek¹ dobrý tábor, považují pořádání dětského tábora za výnosnou výdělečnou činnost. Patnáct procent respondentů nebylo schopno rozhodnout se mezi těmito možnostmi. Důvodem možná bylo příliš jednoduché zadání bez uvedení příkladů ke konkrétním typům organizací.

Otázka č. 3 s výše uvedeným zdůvodněním a odkazem na internetové stránky souvisí. Na základě Tabulky 5 se dozvídáme že rodiče tábor pro své dítě vybírají především na základě informací od svých známých. Přestože se přímo nezaměřují na informace poskytované MŠMT a striktně nevybírají tábor dle statusu pořadatele, získávají dostatek informací od rodičů, kteří s danou organizací mají zkušenosti. Osobně považují tento způsob za nejvhodnější. Tyto informace jsou zaručeně oproštěny od obchodních tahů a reklamních lákadel. Přesto je škoda, že rodiče příliš nedají na specializované webové stránky, kde se mohou dozvědět o opravdu dobrých táborech, ale také zjistit na co si při výběru dát pozor.

Tabulka 5: Zdroj informací o LDT

Zdroj informací o LDT	
a) Specializované webové stránky	12
b) Masmédia	0
c) Propagační materiály	11
d) Známí a přátelé	60
e) Jiný zdroj	4
Celkem	87

K možnosti e) jiný zdroj byla uvedena alternativa možnosti d) a to získání informací přímo od dětí, které daný tábor absolvovaly.

¹ www.dobrytabor.cz, *Jak vybrat správný tábor*, Učitelské noviny č. 32/2008

Otázka č. 6

V otázce číslo šest jsem se zaměřila na zjištění nejdůležitějších parametrů, které rodiče zvažují při výběru tábora tj. co je pro ně nejdůležitější. Tabulka 6 zobrazuje volby rodičů u jednotlivých parametrů a na jejím základě jsem vytvořila seznam hledisek dle respondentů od nejdůležitějšího (tj. 1.) k nejméně důležitému (tj. 9.) v Tabulce 7.

Tabulka 6: Parametry výběru tábora

Parametry výběru tábora									
Parametr	Hodnocení								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Program	22	22	16	7	4	5	3	1	1
Místo	9	11	16	13	11	12	4	3	2
Ubytování	10	8	10	20	14	11	3	4	1
Pořadatel	14	9	5	6	17	11	11	5	3
Kamarádi a přátelé dítěte	18	16	4	14	14	11	2	3	1
Cena	2	3	7	8	9	11	19	10	12
Vedoucí	7	13	13	8	9	9	12	9	1
Délka pobytu	0	1	5	5	7	9	16	28	10
Možnost mít mobilní telefon	0	0	0	1	3	2	7	15	53

Jak ukazuje následující tabulka jednoznačně nejméně důležitá je možnost mít mobilní telefon. Naopak mezi nejdůležitější považují rodiče program a hned za ním jsou přátelé a kamarádi dítěte.

Tabulka 7: Pořadí parametrů dle respondentů

Pořadí parametrů dle respondentů	
Pořadí	Parametr
1.	program
2.	kamarádi a přátelé dítěte
3.	ubytování
4.	místo
5.	pořadatel
6.	vedoucí
7.	cena
8.	délka pobytu
9.	možnost mít mobilní telefon

Otázka č. 7.

Očekáváte, že cena tábora, zahrnuje také pojištění?

Tuto otázku jsem použila také v telefonickém rozhovoru s vedoucími. $\frac{3}{4}$ rodičů na tuto otázku odpovídalo souhlasně, měli by zájem o úrazové pojištění dítěte, nebo to dokonce považují za nezbytné, jak ukazuje tabulka 8.

Tabulka 8: Pojištění zahrnuté v ceně tábora

Pojištění zahrnuté v ceně tábora		%
a) ano, je to nezbytné	33	38%
b) ano, bylo by to plus	34	39%
c) nevím	5	6%
d) není to nutné	4	5%
e) neočekávám	11	13%
Celkem	87	100%

Naopak více než polovina pořadatelů uvedla, že pojištění dětem nezajišťuje, předpokládá se, že dnes je každé dítě pojištěné. Odpovědi shrnuji v grafu 1.

Graf 1: Úrazové pojištění v ceně tábora

Otázka č. 8

Informační schůzka pro rodiče, je poměrně novou záležitostí. Z tohoto důvodu jsem k této oblasti použila otevřenou otázku, abych zjistila co si rodiče o tomto způsobu informování myslí. Tabulka 8 ukazuje, že více než $\frac{3}{4}$ respondentů by se zúčastnili informační schůzky. Důvody, proč by tak učinili se prakticky shodovaly - Tabulka 9. Naopak Tabulka 10 ukazuje důvody, proč je informačních schůzka, dle některých rodičů, zbytečná. Tyto tabulky ukazují názor všech respondentů.

Respondenti jejichž děti se ještě nikdy nezúčastnily dětského tábora, shodně vybírali možnost a) ano. Přesné důvody proč by se této schůzky zúčastnili jsem vypsala v Tabulce 11.

Tabulka 9: Zájem o informační schůzku

Zájem o informační schůzku		
a) ano	66	76%
b) ne	21	24%
Celkem	87	100%

Tabulka 10: Důvody pro účast na informační schůzce

Důvody pro účast	
Více informací a poznat vedoucí	55
Jistota	7
Neuvedeno	5

Tabulka 11: Důvody pro neúčast na informační schůzce

Důvody pro neúčast	
Není to nutné	12
Za hodinu vedoucí nepoznám	4
Neuvedeno	5

Tabulka 12: Důvody pro účast na informační schůzce vybrané rodiči, jejichž potomek žádný tábor neabsolvoval

Důvody pro účast II.	
Poznám vedoucí	6
Získám více informací	7
Osobní kontakt	2
Větší jistota	3

Tuto otázku jsem použila také v při telefonickém rozhovoru s pořadateli některých táborů. Ve většině případů tuto schůzku nepořádají, hlavní důvody uvádím v Tabulce 13.

Tabulka 13: Důvody neorganizování schůzek pro rodiče

Důvody neorganizování schůzek pro rodiče	
Rodiče nevznesli požadavek k těmto schůzkám	3
Většina účastníků jsou členy oddílu/sdružení	5
Poskytujeme informace přes email či telefon	4

Otázka č. 9

Myslíte si, že je vhodné pořádat předtáborovou seznamovací akci?

Tuto otázku jsem zadala na základě informačního materiálu z internetových stránek dobrý tábor¹. Tento druh akce mě zaujal, do této chvíle jsem se s touto formou osobně ani přeneseně - tedy z literatury a dalších zdrojů, nesetkala. K této otázce jsem se rozhodla vytvořit možnosti, na základě negativ a pozitiv, které jsem vyvodila. Rodiče se v těchto možnostech poměrně dobře zorientovali, přestože 20 respondentů vybralo odpověď c) nevím. Důvodem je pravděpodobně nedostatečné specifikování termínu „předtáborová seznamovací akce“. Vyhodnocení této otázky znázorňuje tabulka 13.

Tabulka 14: Předtáborová seznamovací akce

Předtáborová seznamovací akce		
a) odstraní strach z neznáma	20	23%
b) naladí se na program	16	18%
c) nevím	20	23%
d) první den tábora pozbude své výjimečnosti	29	33%
e) zbytečné náklady	2	2%
Celkem	87	100%

Tabulka 13 je zpracována také do grafu 2

Graf 2: Předtáborová seznamovací akce

¹ www.dobrytabor.cz

Tato možnost setkání se dětmi ještě před započítáním tábora, je rodiči hodnocena spíše negativně v souvislosti se zdůvodněním d) první den pozbude své výjimečnosti. Nevyužívání této možnosti se mi také potvrdilo v praxi, žádná z nabídek dětských táborů, které jsem četla, tento druh akce nenabízela.

Otázka 10

Jak si ověříte stav dítěte a podmínky průběhu tábora?

Stejně jako předchozí i tuto otázku jsem zadávala oběma skupinám respondentů. Rodičům byla v dotazníku podána ve formě polozavřené otázky, kdy možnost e) jiný způsob byla využita pouze jednou a to v případě dětského tábora Děti bez hranic. Rodiče, kteří zvolili tuto organizaci, získávají informace z internetového deníku, který je každý den obnovován. K deníku mají přístup i děti a mohou zde rodičům psát vzkazy a naopak. Ostatní respondenti využili jednu z dalších možností. Odpovědi znázorňuje tabulka 15.

Tabulka 15: Komunikace mezi rodiči a dětmi v průběhu tábora

Komunikace v průběhu tábora	
a) dopis od dítěte	29
b) telefon od dítěte	35
c) návštěva tábora	11
d) telefonát vedoucímu	21
e) jiný způsob	1

V telefonickém rozhovoru jsem používala otázku: „Jakým způsobem komunikace mezi rodičem a dítětem v průběhu tábora preferujete?“ Téměř ve většině případů jsem se u této otázky setkala s odpovědí: „Mobilní telefony nedoporučujeme!“ Pořadatelé vysvětlovali svou nelibost hlavně rizikem ztráty či poškození mobilního telefonu, za kterou nenesou odpovědnost. Mobil označili také za značně rušivý element z několika dalších důvodů např.: děti, které telefon nemají, závidí možnost telefonovat s rodiči, děti si telefonicky stěžují rodičům na různé malichernosti („Nelíbila se mi hra“), v některých případech děti využívají mobil jako „přítele na telefonu“ a získávají rady, v případě řešení nějakého úkolu.

Jako nejvhodnější způsob pořadatelé prezentovali dopisy a pohledy – Tabulka 16. V dnešní době je posílání dopisů používané spíše k úřednímu styku a pro děti je to prakticky jediná možnost během roku, napsat dopis a naopak také pocítit napětí při otevírání obálky.

Tabulka 16: Komunikace s rodiči v průběhu tábora

Kontakt s rodiči v průběhu tábora			%	
Dopis	podporují	8	67%	100%
	nechávají na dítěti	4	33%	
Mobilní tel.	výhradně nedoporučují	9	75%	100%
	nevadí	3	25%	

9 Vyhodnocení hypotéz

Hypotézy vyhodnocují pomocí odkazů na předchozí grafy či tabulky.

H1 - Nepotvrzena

H1: Domnívá, se že rodiče považují za nejdůležitější parametr při výběru dětského tábora, jeho cenu.

Finanční prostředky jsou stále diskutované téma „Někdo má a někdo nemá“. Na základě hospodářské krize, která se již delší dobu projevuje na všech světových ekonomikách by se dalo předpokládat, že cena dětského tábora bude pro rodiče prakticky určující, ale právě naopak. Rodiče v současnosti jsou si velmi dobře vědomi skutečnosti, že dobrý tábor neznámá drahý. Cena tábora se odvíjí od jednoduché rovnice, čím lepší druh ubytování a větší nároky na pohodlí, tím je cena vyšší, neznámá to kvalitnější. Samozřejmostí je vyšší cena u zahraničních či ozdravných pobytů. Rodiče při výběru nekladou důraz na cenu, ale především na program a kamarády dítěte, jak ukazuje Tabulka 6 Parametry výběru tábora. K tomuto tématu je nezbytné vyhodnotit ještě otázku č. 5 Předpokládáte, že uvedená cena dětského tábora je konečná. Tato otázka, se možná zdá být zbytečnou, ale nelze toto téma podceňovat. V ceně je prakticky vždy zahrnuta doprava, ubytování a stravování. To samozřejmě nejsou jediné výdaje, které v souvislosti s pobytem vznikají, v průběhu děti jezdí na výlety, navštěvují bazény atd. Tyto náklady už nebývají v ceně zahrnuté a děti často utratí své kapesné za tyto akce a jim prakticky nezbudou peníze ani „na zmrzlinu“. V horším případě, může přijít rodičům potvrzení přihlášky společně se seznamem věcí s sebou, na kterém se skví tučně vytištěné požadované kapesné, ze kterého se rodičům může zatočit hlava. Pozor by si na tyto případy měla dát většina rodičů tabulka 17.

Tabulka 17: Předpokládáte, že uvedená cena tábora je konečná?

Předpokládáte, že uvedená cena LDT je konečná?	
a) ano	65
b) ne	22
Celkem	87

H2 - Potvrzena

H2: Myslím si, že rodiče nejvíce spoléhají na rady známých a přátel při výběru pořadatele dětského tábora.

Toto tvrzení se potvrdilo v 67% odpovědí. Rodiče jsou si vědomi rizik, která na jejich děti číhají v době, kdy s nimi nespí pod jednou střešou a výběr tábora nepodceňují. Poměrně malé množství respondentů by svěřilo svou důvěru specializovaným internetovým stránkám, důvodem je pravděpodobně upozornění na těchto stránkách, které varuje, že neručí za kvalitu, zde zobrazených nabídek. Tyto stránky jsou, ale velmi dobře využitelné na získání zajímavých informací týkajících se této tematiky. Vyhodnocení této otázky nám ukazuje Tabulka 5.

H3 - Potvrzena

H3: Domnívám se, že rodiče by uvítali seznámení s vedoucími na informační schůzce.

Rodiče, zvláště ti, jež posílají své dítě na tábor poprvé by uvítali informační schůzku. Výsledky této tematicky jsou podrobně zpracované u vyhodnocení otázky č. 8 pomocí tabulek 9, 10, 11, 12, 13.

10 Legislativa

Legislativa a některé vybrané normy pro práci s dětmi a mládeží.

10.1 Zákony¹

- K základnímu vzdělání nepochybně patří znalost dvou dokumentů, který by jistě měl dobře znát nejen ten, kdo se chce věnovat práci s dětmi a mládeží:

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

- Tím, že se scházíte s oddílem, kroužkem či klubem se sdružujete. Proto byste měli znát

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a

Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím

- Jistě od dětí na přihláškách vybíráte a archivujete údaje. Pokud se nechcete dostat do problémů, pak je třeba respektovat

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

- Pokud s dětmi jezdíte na výlety do přírody, není špatné znát

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů

- Pokud si sami spravujete klubovnu, neuškodí znát

Zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor

- Jednáte-li s často s úřady, může se hodit

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

- Pokud máte oddílové stránky na internetu, soubor se kterým vystupujete, nebo si hrajete písničky u táboráku, pak je dobré znát

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském a jeho novelu 81/2005 Sb.

- Pokud vedete hospodaření vaší organizace, nebo jste ve funkci, kdy jste za něj zodpovědní, měli byste znát

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění platných předpisů

- Pokud žádáte o státní dotace, nastudujte si

Usnesení vlády ČR č. 114/2001 - Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu

- Pokud zjistíte, že dítěti, které dochází do vašeho kolektivu někdo ubližuje, může vás

¹ www.mver.cz

poučit

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

- Dříve než vyjedete na tábor nebo delší výpravu, měli byste se pročíst

Zákon 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů a zněj vcházející vyhlášky (viz. níže).

Zákon č.274/2003 Sb. kterým se mění některé zákony na úseku veřejného zdraví

10.2 Vyhlášky

Vyhlášky, které vycházejí ze zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů:

Vyhláška MZ ČR č. 148/2004 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti

Vyhláška MZ ČR č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných.

10.3 Další¹

Deklarace práv dítěte

Úmluva o právech dítěte (zákon 104/1991 Sb.)

¹ www.detskaprava.cz

11 Závěr

Toto téma mi bylo blízké, díky vlastním pozitivním zkušenostem z dětského tábora, kde jsem byla společně s přáteli praktikantem. Zde jsem se poprvé seznámila s chodem tábora z druhé strany. Jako nováčkovi, se mi stejně jako dětem, dostalo vstřícného a chápavého chování a zanedlouho, už jsem se ve své nové funkci cítila jistá.

Rekreace v podobě dětského tábora je v České republice masivně rozšířena, přesto neexistuje velké množství literatury, jak by se na první pohled mohlo zdát. Tento druh volnočasové aktivity, stejně jako mnohé další, jsou stále ještě plněm rozvoji a čekají na nové a převratné myšlenky.

Tato práce může sloužit jako průvodce pro rodiče, jež své děti posílají na dětský tábor poprvé a nevědí si rady. Je zde shrnut historický vývoj táborů od počátečních myšlenek výchovy v přírodě, jež se snažily o pochopení přírodních zákonitostí a soulad mladých lidí s ní. Jsou zde zmíněny i politické situace, jež zmítaly touto oblastí, až se nakonec dostaneme k moderním koncepcím. Ty jsou tvořeny na základě vědeckých výzkumů, zabývajících se vývojem dětí, nároky dnešní doby, atraktivitou programu a hlavně využitelností získaných dovedností v běžném životě. Všechny tyto výzkumy položily základ zájmovému vzdělávání v 21. století, kde ve středu pozornosti není pouze „vyřádnění“ dětí, či příležitost rodičů, jak si na chvíli od svých potomků odpočinout. Jedná se o vzdělání v oblasti psychiky, fyzické zdatnosti ale i sociálních vztahů a jiných dovedností. Součástí práce jsou názory rodičů a vedoucích, kteří se v oblasti dětských táborů pohybují. Členové těchto dvou skupin na tuto aktivitu nahlíží z naprosto opačné strany a přesto se v mnohém shodují. Jejich hlavním zájmem jsou děti a jejich příjemné prožití prázdnin.

Tato práce rodičům bohužel neporadí, který tábor je nejlepší. Může však nabídnout podněty, dle kterých sami naleznou nejlepší variantu dětského tábora, která bude jejich ratolesti vyhovovat.

12 Literatura

a) Prameny

FRYŠOVÁ, M. *Táborová činnost, jako forma zájmového vzdělávání*: absolventská práce. Praha: VOŠ pedagogická a sociální, 2009, vedoucí absolventské práce PhDr. Hana Dvořáčková

BURDA, J. *Tábory a další zotavovací akce*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2008, 144s. ISBN 978-80-86784-59-5

NEUMAN, J. *Překážkové dráhy, lezecké stěny a výchova prožitkem*. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-7178-292-0

NEUMAN, J., *Turistika a sporty v přírodě*. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-391-9

b) Sekundární literatura

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha : Portál, 2004, 173 s. ISBN 80-7178-927-5.

OBERMAJER J. *Ve svitu táborového ohně, nejúspěšnější hry nejen na tábor*. Praha: Dokořán., 2008, ISBN 80-7178-291-1

PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 1. vyd. Praha : Portál, 1999, 229 s. ISBN 80-7178-295-5.

PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha : Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.

SÝKORA, B. *Turistika sporty v přírodě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1996, ISBN 80-7178-397-7

VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. 1. vyd. Brno : Paido, 1995. 176 s. ISBN 80-901737-9-9.

c) Užité encyklopedie a slovníky

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 158. publikace Praha : Portál, 1995, 292 s. ISBN 80-7178-029-4.

d) Elektronické zdroje

BALABÁN, M. Křesťanské revue, www.ymca.cz

JIRÁSEK, I. Vymezení pojmu zážitková pedagogika, www.artefiletika.cz, 2009

RÁSOCHOVÁ, D. Historie ČTU, www.tabornici.cz

ŠTURMA, J. Historie pionýrského hnutí, www.pionyr.cz

e) Sekundární elektronické zdroje

www.ddmpraha.cz

www.detskaprava.cz

www.detske-tabory

www.dobrytabor.cz

www.mver.cz

Resumé

Tato práce může sloužit jako průvodce pro rodiče, jež své děti posílají na dětský tábor poprvé a nevědí si rady. Je zde shrnut historický vývoj táborů od počátečních myšlenek výchovy v přírodě k současným moderním koncepcím. Všechny tyto koncepce a další výzkumy položily základ zájmovému vzdělávání v 21. století. Součástí práce jsou názory rodičů a vedoucích, kteří se v oblasti dětských táborů pohybují.

Hlavní myšlenkou dětských táborů je rozvoj v psychické, fyzické a sociální oblasti zábavnou formou. Tato ani jiná podobná práce nemůže rodiči říci, který tábor je nejlepší, ale poskytne jim rady a tipy, jak najít ten nejlepší pro jejich dítě.

Summary

Dopním!

13 Přílohy

Příloha č. 1 (dotazník) Výzkumné šetření

Příloha č. 2 (vyhláška): Podmínky pro udělování oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů a uznání kvalifikace „hlavní vedoucí dětských táborů“

Příloha č. 3 (článek) UN č. 32/2008 Kontroly na dětských táborech

Příloha č. 1.

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Milí rodiče,

právě se vám dostal do rukou dotazník zjišťující informace o dětských táborech, o jehož svědomité vyplnění bych Vás ráda požádala.

Jsem studentkou Sociální pedagogiky na UK a ve své bakalářské práci se zabývám zlepšováním informovanosti rodičů o dětských táborech. K úspěšnému dokončení této práce, je nezbytný Váš názor a Vaše zkušenosti.

Dotazník je naprosto anonymní a jeho výsledky budou vyhodnocovány společně s dalšími. U každé otázky vybírejte prosím pouze jednu odpověď, výjimkou je pouze otázka č. 6, kde budete pojmy seřazovat a otázka č. 10, kde můžete vybrat více odpovědí.

Vyplňování Vám nezabere více než deset minut, které mohou pomoci ke zkvalitnění komunikace mezi vedoucími a Vámi rodiči.

Předem děkuji !!!

1) Zúčastnilo se vaše dítě nějakého tábora?

- a) ano
- b) ne

Pokud jste odpověděli a) ano, kdo byl organizátorem tábora?

- c) zájmový kroužek
- d) DDM
- e) Junák
- f) Česká tábornická unie
- g) jiná organizace, prosím uveďte

2) Jaký účel by měl dětský tábor splňovat?

- a) přečkat prázdniny
- b) trest za špatné vysvědčení
- c) rozvoj dítěte
- d) odměna
- e) náhrada za rodinou dovolenou

3) Vyberte nejspolehlivější zdroj informací o dětských táborech

- a) specializované webové stránky
- b) masmédiá
- c) propagační materiály
- d) známí a přátelé
- e) jiný, prosím uveďte

4) Který typ pořadatele je dle vašeho názoru důvěryhodnější?

- a) soukromá organizace
- b) státní organizace

5) Předpokládáte, že uvedená cena dětského tábora je konečná?

- a) ano
- b) ne

PROSÍM OBRAŤTE LIST!

6) Seřad'te následující hlediska dle důležitosti, tak že k hledisku, které je nejdůležitější přiřadíte číslo 1 a k hledisku nejméně důležitému číslo 9.

program

místo

ubytování

pořadatel

kamarádi a přátelé dítěte

cena

vedoucí

délka pobytu

možnost mít mobilní telefon

7) Očekáváte, že cena tábora zahrnuje také pojištění?

- a) ano, je to nezbytné
- b) ano, bylo by to plus
- c) nevím
- d) není to nutné
- e) neočekávám

8) Zúčastnili by jste se informační schůzky s vedoucími, jejíž obsahem by byla prezentace konkrétních informací a seznámení s vedoucími vámi vybraného tábora?

- a) ano, uveďte prosím proč

.....

- b) ne, uveďte prosím proč

.....

9) Myslíte si, že je vhodné pořádat předtáborovou seznamovací akci?

- a) ano, odstraní strach z neznáma
- b) ano, naladí se na program (více se těší)
- c) nevím
- d) ne, první den tábora pozbude své výjimečnosti
- e) ne, jsou to zbytečné náklady

10) Jak si ověříte stav dítěte a podmínky průběhu pobytu?

(u této otázky můžete vybrat více odpovědí)

- a) dopis od dítěte
- b) telefon od dítěte
- c) návštěva na táboře
- d) telefonát vedoucímu

- e) jiný způsob, prosím uveďte

Děkuji za Váš čas a přeji příjemný den ☺

S pozdravem Marie Fryšová, DiS

Příloha č. 2

*Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy
č.j.: 16 752/2004-51*

Podmínky

pro udělování oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů a uznání kvalifikace „hlavní vedoucí dětských táborů“

Část 1

Úvod

MŠMT poskytuje nestátním neziskovým organizacím finanční dotace na pořádání pobytových akcí pro děti a mládež v rámci „Programů státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace na léta 2004 – 2006“ přijaté MŠMT v roce 2003 pod č.j.: 15 286/03-51. Podpora může být poskytnuta na všechny typy letních a zimních dětských táborů – všeobecné pobytové, specializované jako např. vodácké, cyklistické, putovní, lyžařské a pod., příměstské tábory, atd.

Od roku 2001 je poskytnutí dotace nestátním neziskovým organizacím na pobytové akce podmíněno požadavkem, aby všichni odpovědní hlavní vedoucí dětských táborů byli držiteli osvědčení o absolvování základního vzdělávacího kurzu. Toto osvědčení uděluje k této činnosti organizace, které pro tuto odbornou přípravu obdrží oprávnění od MŠMT.

Toto opatření je v souladu s navrhovaným ustanovením návrhu zákona o práci s dětmi a mládeží, kde se předpokládá, že odborná příprava pracovníků s dětmi a mládeží bude zavedena jako povinnost. Předběžné praktické ověřování této činnosti vychází z Příkazu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 6/2003 k ověřování odborné přípravy pracovníků s dětmi a mládeží v oblasti volného času, č.j.: 15 951/2003-51.

Oprávnění pro organizace k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů uděluje **Komise MŠMT k udělování oprávnění k odborné přípravě pracovníků s dětmi a mládeží** (dále jen Komise), která byla zřízena příkazem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 6/2003.

Část 2

Postup při udělování oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů

1. Žádosti

O udělení oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů mohou žádat nestátní neziskové organizace, střediska volného času dětí a mládeže i další zájemci.

Žádosti se podávají písemně na adresu **MŠMT, odbor pro mládež, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1**. Vzor žádosti je uveden v příloze č. 2 těchto podmínek

2. Termíny

Žadostí o udělení oprávnění nebo prodloužení platnosti již uděleného oprávnění se podávají k 31. 3., 30. 6., 30. 9. a 31. 12. každého roku.

3. Obsah žádosti

Žadatel předloží Komisi následující podklady:

- rozpracovaný vzdělávací program (obsahový záměr školení), jeho formu, časové rozvržení, závěrečný test, informaci o učebních textech;
- zaměření vzdělávacího programu (pro začínající hlavní vedoucí, pro zkušené hlavní vedoucí, pro specializované tábory a pod.);
- seznam lektorů s uvedením jejich specializace a vyjádření o odborné a pedagogické kvalifikaci;
- předpokládanou kalkulaci nákladů;
- předpokládané termíny a místa konání jednotlivých kursů;
- jméno a kontakt na odpovědného vedoucího vzdělávacího programu;
- způsob hodnocení efektivity vzdělávacího programu.

4. Vzdělávací program (obsah odborné přípravy)

Pro oblast vzdělávání hlavních vedoucích dětských táborů bylo stanoveno základní obsahové zaměření. Tento standard, podle kterého bude Komise jednotlivé vzdělávací programy posuzovat je uveden v příloze č. 1 těchto zásad a je pro všechny školitele závazný kromě příp. odlišností obsažených ve schváleném vzdělávacím programu. Organizátor vzdělávací akce může obsah kurzu dále rozšířit podle požadavku a potřeb organizace nebo účastníků.

Pokud má žádající organizace vlastní vzdělávací program, který zahrnuje standard uvedený v příloze č. 1 těchto zásad, může jej předložit k vydání osvědčení dle těchto podmínek.

Vzdělávací program (obsah odborné přípravy) může být odpovídajícím způsobem upraven nebo zkrácen, pokud je vzdělávací akce určena účastníkům s pedagogickým

vzděláním, absolventům FTVS, držitelům trenérské licence a osobám, které funkci hlavního vedoucího dětských táborů vykonávají déle jak 5 let.

5. Posuzování žádostí

Komise předložené vzdělávací programy pro hlavní vedoucí dětských táborů posoudí a:

- a) vydá souhlas s předloženým vzdělávacím programem
- b) nebo si dožádá další doplnění
- c) nebo zamítne předloženou žádost.

Své stanovisko předá Komisi náměstkovi ministryně.

Rozhodnutí o udělení oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů nebo zamítnutí žádosti vydá MŠMT vždy do 60 dnů od stanoveného termínu k podání žádosti.

Komise má právo, na základě žádosti a řádného zdůvodnění žadatele, udělit výjimku z ustanovení Podmínek pro kvalifikaci hlavních vedoucích dětských táborů.

6. Platnost oprávnění

Oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů se uděluje na období jednoho kalendářního roku.

Držitelé oprávnění mohou pro následující rok požádat o prodloužení platnosti oprávnění. Není nutno podávat novou samostatnou žádost. K tomu doloží přehled předpokládaných termínů a míst konání jednotlivých kursů, jméno a kontakt na odpovědné(ho) vedoucí(ho) vzdělávacích programů, změny v seznamu lektorů a informace o dalších případných změnách pokud ve schváleném vzdělávacím programu není stanoveno jinak.

7. Povinnosti oprávněného školitele

Oprávněný školitel je povinen:

- dodržovat podmínky stanovené v oprávnění MŠMT dle schváleného vzdělávacího programu;
- dodržovat stanovený obsah a časový rozsah kurzu dle schváleného vzdělávacího programu;
- vést evidenci proškolených hlavních vedoucích dětských táborů;
- účastníkům kurzů, kteří úspěšně absolvují závěrečný test vydat písemné osvědčení o absolvování kurzu;
- osvědčení o absolvování kurzu může mít podobu formuláře obvyklého v dané organizaci (např. Vůdcovský list, Průkaz vedoucího atp.) s tím, že bude obsahovat údaje uvedené ve vzoru dle přílohy č. 2 a bude na něm uvedeno datum a číslo jednacích oprávnění uděleného MŠMT;

- zaslat MŠMT do 31. 12. každého roku zprávu o realizaci vzdělávacích akcí pro hlavní vedoucí dětských táborů, včetně informace o celkových počtech proškolených osob.

Část 3

Další ustanovení

1. Dokladem o získání osvědčení (kvalifikačních předpokladů) se musí povinně prokázat všichni hlavní vedoucí dětských táborů, jejichž občanská sdružení získala finanční dotaci v rámci „Programů státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace na léta 2004 – 2006“.
2. Na udělení oprávnění k odborné přípravě hlavních vedoucích dětských táborů není právní nárok.

Část 4

Platnost

1. Tyto podmínky nabývají platnosti dnem 1. srpna 2004. Podle těchto podmínek budou posuzovány všechny žádosti o udělení oprávnění ke školení hlavních vedoucích dětských táborů, které MŠMT obdrží od uvedeného data.
2. Platnost oprávnění ke školení hlavních vedoucích dětských táborů v roce 2004, které již bylo uděleno v době od 1. 1 do 31. 7. 2004 podle původních zásad zůstává nezměněna.

V Praze dne 19. července 2004

JUDr. Petra Buzková v.r.
ministřyně

Příloha č. 3

Článek vyšel v UN č. 32/2008

V polovině prázdnin vydalo Sdružení obrany spotřebitelů tiskovou zprávu, ve které informuje o tom, jak si rodiče stěžují na kvalitu probíhajících dětských táborů. Byli prý doslova šokováni úrovní hygienických podmínek. Pracovníci odboru pro mládež MŠMT ale naopak zjistili, že úroveň táborů byla vynikající. Jak je to možné? Problém je v tom, že se prostě míchají jablka a hrušky.

Neobjevila se ani jedna stížnost

V médiích totiž už jednoznačně nezaznělo, že v pytli s ušmudlanými táborů jsou většinou soukromé subjekty, jejichž činnost má přirozeně generovat především zisk, zatímco v pomyslném koši vzorných letních dětských osad jsou výhradně tábory organizované nestátními neziskovými organizacemi. Letní tábor je pak pro ně téměř vždy výkladní skříní jejich celoročního snažení. A protože sdružení na svoji činnost pobírají státní dotaci, je povinností státu, tedy MŠMT, aby průběžně kontrolovalo to, jak efektivně se přidělené finanční prostředky využívají.

Letos zaměstnanci ministerstva navštívili přesně 63 dětských táborů, a to jak rovnoměrně po celé České republice, tak napříč různými sdruženími. A nešlo o prohlídky jenom zběžné, nýbrž komplexní - od hygieny přes odpovídající personální zabezpečení až po programovou náplň daného tábora. Celkem strávili úředníci MŠMT svými výjezdy 17 pracovních dní.

"Oproti minulým letům došlo ke zvýšení kvality táborů. Rozhodně byly lepší hygiena, stravování a programové zaměření," sděluje LADISLAV KRIŠTŮFEK, pracovník odboru pro mládež MŠMT, a pokračuje: "Žádný tábor jsme nenavštívili na základě nějaké stížnosti, protože jsme za celé prázdniny neobdrželi ani jednu. Během našich kontrol jsme neobjevili žádný vážný nedostatek. Dá se dokonce říci, že všechny navštívené tábory byly v naprostém pořádku. Ve všech případech se vedoucí tábora snažili co nejvíce přizpůsobit místním podmínkám a co nejlépe je využít ve prospěch dětí. Nejvíce táborů bylo ve východočeském a jihočeském kraji. Všichni vedoucí měli příslušné osvědčení, tedy kvalifikaci. Mezi nejlepší patřily tábory skautů ze sdružení Junák, pionýrů, Ligy lesní moudrosti (LLM), České tábornické unie (ČTU) a Českého svazu ochránců přírody (ČSOP). Osobně se mi líbil zejména jeden tábor ČTU u Berounky nedaleko obce Liteň u Zadní Třebáně, kde měli kromě ostatního velice zajímavý program."

